

ADP-dən siyasi məhbuslarla bağlı çağırış

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№13 (3352) 15 Aprel / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**6,5 milyon
manatlıq
dələduzluq...**

Tramp niyə Putinin qətləamlarına göz yumur?

Son günlər baş verənlər Kreml başçısının ABŞ prezidentini barmağına doladığını bir daha təsdiqlədi...

GÜNÜN NƏBZİ

Siyasət

**Zelenski
yenidən
Vaşinqtonu
hədəfə aldı**

"Təəssüf ki, ABŞ hökumətində rus rəvayətləri üstünlük təşkil edir"

8

Fakt

**İlyas İsmayılovun
partiyası parçalanır**

Məclis sədri ilə sədr müavini bir-birini ittiham edir

2

Aktual

**Narkotacirlər həbsdə
niyə islah olunmurlar?**

Və yaxud mövcud problemlərdən çıxış yolları nələndir...

2

Cəmiyyət

**Keçmiş ari külli
miqdarda aliment tələb edir**

Tünzalə Məmmədova qaynanasının övladlarını əlindən alaraq, ABŞ-a qaçırmaq istədiyini deyir...

4

Toplum

**"Bazarstore" alıcılara
zay məhsullar sırıyır**

Mağazalar şəbəkəsində istifadə müddəti bitmiş, qurdlu şokoladlar yeni məhsulların içinə qatılır...

2

Toplum

**Fermerlərdən Məcnun
Məmmədova müraciət**

"Bu islahatların elmi əsaslandırılması ilə bağlı dəqiq və şəffaf məlumat tələb edirik!"

7

Müəllif

**Yaşıl rəngin
üstünlüyü**

(Yuxusuz gecələrin
növbəti hekayəti)

12

**İş vaxtı başına 40
kiloqramlıq daş düşdü,
rəhbərlik ört-basdır etdi**

Şəki sakini Novruz İbadullayev "Körpü-Bina-Tikinti" MMC-dən şikayətçidir

Şəki rayonu, Bideyiz kənd sakini İbadullayev Novruz Xaləddin oğlu tərəfindən Hurriyyət.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, işlədiyi "Körpü-Bina-Tikinti" MMC şirkətində iş vaxtı başına ağır əşya düşüb, şirkət müalicə xərclərini ödəməkdən boyun qaçırır...

4

Fakt

**431 min manat pulu ələ
keçirən "general"a
höküm oxundu**

Bakıda rüşvət alma və vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərini mənimsəməkdə ittiham olunan Mirdaməd Əzizova hökm oxunub. 1989-cu il təvəllüdlü Mirdaməd Əziz oğlu Əzizov özünü əmlak eksperti kimi təqdim edərək, 26 nəfərə məxsus ümumilikdə 431.600 manat məbləğində pulu aldatma və etibar-dan sui-istifadə yolu ilə ələ keçirib. O, bu əməlləri vahid niyyətlə həyata keçirərək külli miqdarda dələduzluğa yol verib...

5

Cəmiyyət

Azərbaycanda 1.2 milyonluq maşını kimlər alır? “Ölkədə rəsmi milyonçu yoxdur, amma...”

“Azərbaycanda 2024-cü ildə 8 yeni “Rolls-Royce” satılıb. Satılan avtomobillər arasında bir neçə “Rolls-Royce Ghost” da olub. Bu maşınların qiyməti 1 mln. 200 min manatdır. Ölkədə 1 nəfər də olsun rəsmi milyonçu yoxdursa, bu qiymətə avtomobil kimlər alır?”

Bu barədə REAL Partiyasının sədri Natiq Cəfəri “Facebook”-dakı paylaşımında bəhs edib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda 2024-cü ilə 1 mln. 585 min 265 ədəd minik avtomobili qeydiyyatdadır: “Ölkədə ən çox, 220 242 ədəd “Mercedes” markalı maşın var. Amma, “sovet-Rusiya” istehsalı avtomobillərin tamamının sayı (“VAZ”, “LADA”, “QAZ”, “UAZ”, “Moskviç” və s.)

296 261 ədəddir. Son 1 ildə, yeni 2023-cü il ilə müqayisədə 2024-də

Çin istehsalı maşınların satışı, qeydiyyatı kəskin çoxalıb - “Changan” 1 ilə 4086 ədəd (84%), “BYD” 1 ilə 3072 ədəd (303%) artıb.

Onun sözlərinə görə, 2023-cü ildə ölkədə 66 “Rolls-Royce” qeydiyyatda idi, 2024-cü ildə sayı 74-ə çatıb. “8 yeni “Rolls-Royce” satılıb, satılan avtomobillər arasında bir neçə “Rolls-Royce Ghost” da olub, bu maşınların qiyməti 1 mln. 200 min manatdır”, - o əlavə edib.

N.Cəfərinin sözlərinə görə, “Rolls-Royce”-dən başqa 2024-cü ildə ölkədə çox bahalı digər maşınlar da satılıb - 35 ədəd “Jaguar”, 15 ədəd “Bentley” və s.

“Məmləkətdə 1 nəfər də olsun rəsmi milyonçu yoxdursa, büdcəyə ən çox

vergi verən insanları tanıdır, bəs 1 mln. 200 minə “Rolls-Royce Ghost” avtomobilini, və ya 500 minə qədər qiyməti olan “Bentley”-i kim alır?! Bəlkə ölkə öz “qəhrəmanlarını” tanısa yaxşı olar? Bu avtomobilləri fərdlərimi alıb, yoxsa dövlət-hökumət idarələri büdcə pulunumu bu maşınlara xərcləyib?!”

İqtisadçı “Rəsmi qurumlar deyir ki, Bakıda tıxacın çox olmasına səbəb avtomobillərin sayının çox olmasıdır. Halbuki, Azərbaycanda, Gürcüstana nisbətən hər 1000 nəfərə 2 dəfə daha az maşın düşür. Deməli, tıxacların səbəbi yol infrastrukturunun çatışmamazlığı, doğru idarəetmənin olmaması və ictimai nəqliyyatın bərhad vəziyyətidir”, - deyər vurğulayıb.

Əyləncə səhifəsi

Bu ölkədə lalə dəyərləri 12 milyon cərimə gözləyir

Qazaxıstan baş prokurorunun müavini Qalimjan Koigeldiev Senatın iclasında nadir lalələrin toplanmasına görə 12 milyon tenge cəriməyə münasibət bildirib.

Lent.az yerli mediaya istinadla bildirir ki, o, qadınların bu cəriməni ödəyib-ödəmədiklərini bilmədiyini deyib. Onun sözlərinə görə, bütün hallar dəqiqləşdikdən sonra qərar verilecək.

“Bir şeyi deyə bilərəm: qanun qanundur. Əgər insan onu pozursa, cərimə tətbiq olunur. Əgər pozmur, cərimə də tətbiq edilmir. Bu, artıq dəfələrlə deyilib”, - Qalimjan Koigeldiev əlavə edib.

Bundan əlavə, o, nümunə kimi inkişaf etmiş ölkələrin qanunvericiliyini göstərib.

“Məsələn, Singapurda bir adam siqaret çəkib kö-tüyünü yerə atıbsa, böyük məbləğdə cərimə olunur. İsveçdə, İsveçrədə, Fransada, Almaniya, bildiyimə görə, orada cinayət işlərinin 90 faizi cərimə və cinayət məsuliyyəti ilə başa çatır”, - baş prokuror müavini bildirib.

Dünyanın ən böyük orduları..

Azərbaycan və Türkiyə neçənci sıradadır?

ABS-nin Beynəlxalq Strateji Araşdırmalar İnstitutu hərbi sayı baxımından dünyanın ən güclü ordularının adlarını açıqlayıb.

Məlumatla görə, dünyanın ən böyük ordusuna sahib ölkə Şimali Koreyadır. Şimali Koreyanın 7,5 milyon hərbiçisinin olduğu bildirilir. Şimali Koreyanı 6,6 milyon əsgərlə Cənubi Koreya və 5,4 milyon əsgərlə Vyetnam izləyir. Bu ölkələrdən sonrakı sıralarda isə Hindistan (4,2 milyon), Rusiya (3,2 milyon) və Çin (3,04 milyon) gəlir. Türkiyə 894 min 700 əsgərlə siyahıda 13-cü, Azərbaycan isə 383 min 200 hərbi ilə 25-ci sırada qərarlaşıb.

Qeyd edək ki, ABS, Rusiya və Çinin ilk üçlükdə yer almaması diqqət çəkib. Diqqət çəkən daha bir məqam isə dünyanın ən böyük hərbi büdcəsinə malik ölkə olan ABS-nin cəmi 2,1 milyon əsgərlə 9-cu yerdə olmasıdır.

Siyahını təqdim edirik:

- Şimali Koreya - 7.5 milyon;
- Cənubi Koreya - 6.6 milyon;
- Vyetnam - 5.4 milyon;
- Hindistan - 4.2 milyon;
- Rusiya - 3.2 milyon;
- Çin - 3.04 milyon;
- Braziliya - 2.1 milyon;
- ABŞ - 2.1 milyon;
- Tayvan - 1.8 milyon;
- Pakistan - 1.5 milyon;
- Misir - 1.3 milyon;
- Kuba - 1.2 milyon;

- Indoneziya - 1.09 milyon;
- İran - 1 milyon;
- Ukrayna - 990 min;
- Türkiyə - 894 min 700;
- Tayland - 699 min 550;
- İsrail - 642 min 500;
- Meksika - 505 min 400;
- Efiopiya - 503 min;
- Kolumbiya - 469 min;
- Əlcəzair - 467 min 200;
- Belarus - 444 min 850;
- Malayziya - 431 min 800;
- Yunanıstan - 428 min 400;
- İraq - 423 min;

- Mərakeş - 395 min 800;
- Azərbaycan - 383 min 200;
- Şri-Lanka - 362 min 500;
- Filippin - 357 min 950;
- İtaliya - 354 min 950;
- Venesuela - 351 min;
- Peru - 346 min;
- Fransa - 335 min 600;
- Yaponiya - 317 min 850;
- Singapur - 310 min 900;
- Eritriya - 301 min 750;
- Səudiyyə Ərəbistanı-281 min 500;
- Finlandiya - 268 min 850;
- Portuqaliya - 263 min 650.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və “Futbol+ servis” mətbəəsində çap edilir.

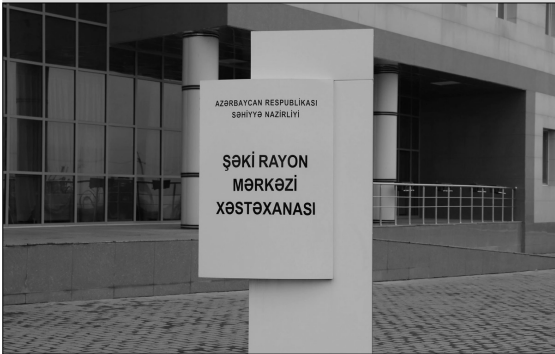

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Şəki Mərkəzi Xəstəxanasında özbaşınalıq

Müəyyən səbəblərdən adının saytımızda çəkilməsini istəməyən Şəki rayon sakini tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Şəki Mərkəzi Xəstəxanasında "rüşvətin tuğyan etdiyi" bildirir:

"Bildirim ki, Şəki rayon Mərkəzi xəstəxanasının direktoru Məcid Əliyev bazar açıb. Orada işləyən həkimlər də məcbur olub, onun dediklərini vətəndaşa çatdırır, rüşvət almağa çalışırlar.

Uşağa arayışı pulsuz verməli olduqları halda, nə az nə çox 15 manat pul tələb edirlər. Arayış alacağımız həkim özü dili ilə deyir ki, bu sənədləri mənə sayla veriblər, hər biri üçün yuxarı 15 manat pul verməliyəm. Görün, səhiyyəni necə biabırçı bir vəziyyətə salıblar.

Xəstəxananın poliklinikasında adı olub, özü başqa işlə məşğul olan işçilər var. Adları işdə olan işçilərin əmək haqqlarını isə Həmkarların sədri Səadət xanım və poliklinikanın direktoru İradə xanım alır. Adlarını çəkəcəyim xəstəxana işçilərinin hər biri başqa işlərdə işləyirlər. Bu xəstəxanada sadəcə adları gedir, yəni "staj" yazılır.

Əkbərova Hüləya Mahir qızı tibb bacısı kimi xəstəxanada qeydiyyatdadır, amma "Təbəssüm" aptekdə eczacı vəzifəsində çalışır. İş saati 9:00-da başlayır, 6:00-da bitir.

Məmmədova Sevil Mustafa qızı tibb bacısı kimi xəstəxanada qeydiyyatdadır, amma Bakı şəhərində yaşayır.

Sadıqova Ceyran isə mühafizə xidmətində işləyirmiş kimi göstərilir, amma heç vaxt işə gəlmir. Əliyev Qədir Hikmət oğlu fəhlə kimi qeydiyyatda alınsa da, bazarda qəssab işləyir.

Camalova Nəzmin də mühafizə kimi qeydiyyatda olsa da, bazarda işləyir. Adlarını çəkdiyim şəxslər maaş almırlar, sadəcə staj üçün qeydiyyatda düşüblər.

Videoda məndən pul tələb edən şəxs orada etiraf edir ki, ona tapşırığı Şəki şəhər Mərkəzi xəstəxanasının poliklinikasının müdiri Qorxmaz həkim və narkologiya şöbəsinin müdiri Rasim həkim verib. Tapşırıqlar ki, hər arayış üçün gələn adamdan 15 manat pul tələb edin".

Maraqlısı odur ki, bu xəstəxanada bu cür qanunsuz tapşırıq verən həkimlər hələ də iş başındadır. Ümumiyyətlə isə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edən şəxslər, təəssüf ki, az deyil. Əksər idarələrdə bu cürdür. İdarə rəhbərlərinin qurbanlarının sayı o qədər çox olur ki, nə qədər qovulsalar da, bitmək bilmirlər. Bu qurbanlar yuxarı üçün heç vaxt maraqlı olmayıblar.

Videoda pul tələb edən şəxs işdən çıxarılıb. Amma videoda "yuxarıdan pul tələb edirlər", - cümləsinə isə əhəmiyyət verilməyib. Hər zaman uzanan qurban olur. Qurbanlar da 5-10 manat çörək pulundan ötrü yuxarının tapşırığını icra edir.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

İlyas İsmayılovun partiyası parçalanır

Məclis sədri ilə sədr müavini bir-birini ittiham edir

"Ədalət Partiyasının Siyasi Şurasının son iclasında partiyanın IX Qurultayının keçirilməsi ilə bağlı prosedurlara start verilib. Partiya Nizamnaməsinin tələblərinin yerinə yetirilməsinin vacibliyi vurğulanıb".

Bunu partiya sədrinin müavini Mütəllib Rəhimli "Facebook" səhifəsində yazıb. Onun sözlərinə görə, qurultayın vaxtını təyin etmək və müvafiq məsələləri müzakirə etmək üçün aprelin 19-da Ali Məclisin iclasının keçirilməsi barədə qərar qəbul olunub. "İclasda partiyanın mərhum sədri İlyas İsmayılovun siyasi irsinin davam etdiriləcəyi bəyan olunub", - M.Rəhimli vurğulayıb.

Partiyanın Ali Məclisinin sədri, həmçinin hazırda partiya sədrinin səlahiyyətlərini icra edən Meydan Babayev isə həmin paylaşımına şərh yazaraq, M.Rəhimliyə etiraz edib: "Hörmətli Mütəllib müəllim! Sevinçək olub tələm-tələsik qurultayın keçirilməsi haqqında sosial

şəbəkələrdə özbaşına yalan məlumat verməyə ehtiyac yoxdur. Partiya sədrinin səlahiyyətlərini icra edən, Ali Məclisin sədri kimi, mənim bu məsələlərdən xəbərim yoxdur".

M.Rəhmli isə ona cavab verib: "Meydan bəy, indi oxuyun, xəbəriniz olsun. Siyasi Şuranın 11 üzvündən 7 nəfəri iştirak edərək Ali Məclisin aprelin 19-da keçirilməsinə səs verib. Bu qərarın Nizamnaməyə uyğunluğunu Mərkəzi Nəzarət Təftiş Komissiyası da təsdiq edib".

Ali Məclisin sədri isə M.Rəhimliyə saxtakarlıqda ittiham edib: "4 ildə bir dəfə partiya gəlməyənlərin adından istifadə etməyin adı saxtakarlıqdır..."

Qeyd edək ki, Ədalət Partiyasında qurultay ərəfəsində baş qaldran fikir ayrılıqları, qarşılıqlı ittihamlar Azərbaycan siyasi palitrası üçün xarakterik haldır. Qurucu liderin vəfatından, yaxud sədr postundan gəlməsindən sonra partiyalarda parçalanmalar həmişə baş verib. Buna 2000-ci ildə mər-

hum Əbülfəz Elçibəyin vəfatından sonra AXCP-nin bir neçə yərə bölünməsinə, İsa Qəmbərin 2014-cü ildə birinci dəfə başqanlıqdan getməsindən sonra Müsavat Partiyasının iki yərə parçalanmasını misal gətirmək olar. Başqanlıqda namizəd, iqtisadçı Qubad İbadoğlunun rəhbərliyi ilə sədr müavini, rayon şöbə sədrləri, Divan üzvləri Müsavat Partiyasından ayrılaraq yeni təşkilat yaratdıklarını elan etmişdilər. Ədalət Partiyasında qurultayqabağı sədr müavini və Məclis sədri arasında baş qaldran qarşılıqlı ittihamlar bu tendensiyanın davam etdiyi göstərir.

Xatırladaq ki, Ədalət Partiyası sədrinin digər müavini Elxan Şükürlü bir neçə gün əvvəl partiya daxilində baş verənlərlə bağlı geniş yazı yazıb, qurultayqabağı təşkilatın bölünəcəyi barədə xəbərdarlıq etmişdi. E.Şükürlü sədriyə iddialı olmadığını bildirərək, partiyanın öz fəaliyyətini dayandırmasını təklif etmişdi.

Rasim Əliyev

431 min manat pulu ələ keçirən "general"a hökm oxundu

Bakıda rüşvət alma və vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərini mənimsəməkdə ittiham olunan Mirdaməd Əzizova hökm oxunub.

1989-cu il təvəllüdlü Mirdaməd Əziz oğlu Əzizov özünü əmlak eksperti kimi təqdim edərək, 26 nəfərə məxsus ümumilikdə 431.600 manat məbləğinə pulu aldatma və etibardan sui-istifadə yolu ilə ələ keçirib. O, bu əməlləri vahid niyyətlə həyata keçirərək külli miqdarda dələduzluğa yol verib.

Mirdaməd Əzizov mənzillərin alqı-satqısı sahəsində televiziyalarda, yazılı mətbuatda və sosial şəbəkələrdə ekspert kimi çıxış edib. Bu səbəbdən bir çox şəxs mənzil əldə etmək ümidi ilə ona müraciət edib. 2022-ci ilin əvvəllərindən etibarən Yasamal rayonunda

yerləşən ofisində fəaliyyət göstərən Əzizov mənzil almaq istəyən vətəndaşlara guya Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyində (MİDA) çalışan vəzifəli şəxslərlə əlaqələri olduğunu deyib. O, müəyyən məbləğ qarşılığında həmin şəxslərə mənzil ayrılmasında köməklik göstərəcəyini vəd edib.

Təqsirləndirilən şəxs ifadəsində bildirib ki, əvvəlcədən MİDA-nın "Güzəştli mənzil" sistemi barədə məlumat əldə edib və yanına gələn vətəndaşlara bu sistemin iş prinsipi barədə ətraflı izahat verib. O, zərərçəkmiş şəxsləri MİDA-nın qeydiyyatına salmaq adı ilə onları guya "investor" adlı proqrama daxil edəcəyini vəd edib.

Mirdaməd Əzizov bu yolla vətəndaşların etimadını qazanaraq, "Yeni Yasamal" yaşayış kompleksindən mənzil al-

maq bəhanəsi ilə 26 nəfərdən ümumilikdə 431.600 manat pul toplayıb və bu vəsaiti şəxsi ehtiyaclarına xərcləyib. Məhkəmədə etdiyi əməldən peşman olduğunu bildirib. O, özünə məxsus ofisdə saxta "general" geyimində vətəndaşları qəbul edərək onlarda inam yaradıb və pullarını alıb.

Məhkəmənin qərarı ilə Mir-

daməd Əzizov Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq) və 310-cu (vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərini mənimsəmə) maddələri ilə təqsirli bilinərək 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkəcək.

6,5 milyon manatlıq dələduzluq...

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 6,5 milyon manatı dələduzluqda yolu ilə ələ keçirməkdə təqsirləndirilən sabiq əməkdaşı Vüsal Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmənin yekun prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Rasim Sadıxovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub. Hökmə əsasən, Vüsal Əliyev 3 il müddətinə dövlət və yerli özünüidarə etmə orqanlarında rəhbər və maddi məsul vəzifə tutmaq hüququndan məhrum edilməklə 14 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, Baş Prokurorluğun

DSMF-nin sabiq əməkdaşına hökm oxundu

Mətbuat Xidmətinin yaydığı məlumata əsasən, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun sabiq əməkdaşı, hazırda azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən Vüsal Arif oğlu Əliyevin qanunsuz əməlləri ilə bağlı daxil olmuş məlumat əsasında aparılan araşdırma nəticəsində baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində cinayət işi başlanıb.

İbtidai istintaqla Vüsal Əliyevin saxta əmək kitabçaları, şəxsiyyət vəsiqələri və digər sənədlər hazırlayaraq ayrı-ayrı vətəndaşlara əsassız olaraq güzəştli şərt-

lərlə ailə başçısını itirməyə və ya yaşa görə əmək pensiyalarının təyin edilməsinə nail olması, nəticədə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna məxsus ümumilikdə 6 milyon 500 min manatdan artıq pul vəsaitini ələ keçirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

İş üzrə toplanmış sübutlar əsasında Vüsal Əliyev Cinayət Məcəlləsinin 178.4 (dələduzluq xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 313 (vəzifə saxtakarlığı), 320.1-ci (rəsmi sənədləri saxtalaşdırma) və digər maddələri ilə yekun ittiham elan edilib.

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyat”ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Türk Dövlətlər Təşkilatına daxil olan Qazaxıstan, Özbəkistan və Türkmənistanın Güney Kipri tanınmaları və Rum kəsiminə aid bu hissədə böyük elçiliklər açmaları ilə bağlı razılaşmalarına münasibət bildirib.

Partiya yetkililəri qardaş Türkiyənin xarici siyasətində prioritet təşkil edən Şimali Kiprin tanınması istiqamətində göstərdiyi ciddi səylərə baxmayaraq, bir sıra Avropa dövlətlərinin adanın yalnız Rum kəsiminə aid hissəsinin müstəqilliyini qəbul etməsini türk və müsəlman dünyasına qarşı tətbiq edilən ikili standartların davamı kimi dəyərləndirib və TDT-yə daxil ölkələri Cənubi Kiprlə yanaşı Şimali Kiprin də tanınması, elçiliklər açılması vasitəsi ilə diplomatik əlaqələr qu-

ADP son vaxtlar Rusiyada yaşayan vətəndaşlarımıza, xüsusilə iş adamlarına qarşı diskriminasiya siyasətinin tətbiq edilməsindən də narahatdır

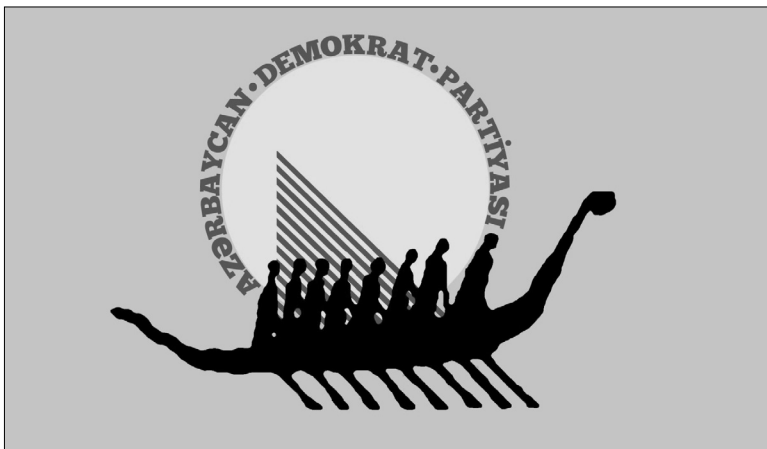
tutduğu, zora söykənən böyük dövlətlərin kiçik dövlətlərin mövcudluğuna son qoymaq, resurslarını mənimsəmək kimi imperial ambisiyalarının artdığı bir vaxtda Qərb qlobalizasiyasına müqavi-

ifşa etməsinə təqdir edib.

İdarə Heyəti məlum təyarrə qəzasından sonra ölkəmizdə kök salan rusperəst qüvvələrin ifşa edilməsi, Rusiyanın casus şəbəkəsinə çevrilən “Rus evi”-

ADP-dən siyasi məhbuslarla bağlı çağırış

Partiya ölkə rəhbərliyini siyasi motivlərlə həbsdə olan şəxsləri, o cümlədən Tofiq Yaqublu və Əvəz Zeynallını azadlığa buraxmağa çağırırdı

rulması üçün yetkin qərarlar verməyə çağırıb. İdarə Heyəti, həmçinin, TDT-yə daxil olan qardaş ölkələri qurumun fəaliyyətində yaranmış nisbi durğunluqları aradan qaldırmağa, əksər dövlətlərin, yaranmasına, uzaq gələcəyinə siyasi qısqancılıqla yanaşdığı bu təşkilati iqtisadi, mədəni baxımından daha müstəşəkkil, digər beynəlxalq qurumlara rəqabət gücü daha etibarlı olan quruma döndürmək üçün ciddi, effektiv addımlar atmağa səsləyib.

Demokratlar Ukrayna ilə bağlı ABŞ və Rusiya arasında aparılan danışıqların nəticəsinə də münasibət bildirib və Tramp administrasiyasının müharibənin bitirilməsi üçün göstərdiyi cəhdlərə baxmayaraq, Rusiyanın öz işğalçılıq planlarından əl çəkmək istəməməsindən, əksinə, Ukraynanın daha geniş ərazilərini zor gücünə işğal və ilhaq etmək niyyətlərindən geri dönməməsi faktından ciddi narahat olduğunu

bildirib. ABŞ-ın yumşaldıcı mövqeyindən şübhələnən Putin hakimiyyətinin daha aqressiv mövqe nümayiş etdirməsinə diqqət çəkən İdarə Heyəti Tramp administrasiyasını qan içində boğulan suveren bir ölkənin taleyini özünün merkantil maraqlarına qurban verməməyə, Ukraynanın ərazi bütövlüyü, siyasi müstəqilliyinin qorunması üçün Rusiyanın başlatdığı işğalçılıq planlarının qarşısını almağa, sülh sazişinin əldə edilməsi üçün ən ağır sanksiyalar da daxil olmaqla, hər vasitə ilə təzyiq göstərməyə çağırıb.

ADP İdarə Heyəti son günlər İranla ABŞ arasında bu günə qədər olan münasibətlərin hərbi müstəviyə keçməsi, ABŞ tərəfindən nüvə proqramının dayandırılması da daxil olmaqla, irəli sürülən digər şərtlərin yerinə yetirilmədiyi halda İrana hərbi müdaxilə edilməsinin ciddi xarakter almasından narahat olduğunu bildirib və yaranmış hərbi qarşı-

durmanın region və dünya üçün çox acı nəticələr verə biləcəyini diqqətə çatdırıb. İdarə Heyəti hər iki ölkəni bölgədə və dünyada böyük təlatümlər, çaxnaşmalar, insan itkiləri, zərər köçmələr yarada biləcək bu hərbi qarşıdurma cəhdlərinə son qoymağa, insanların sülh, təhlükəsiz, rifah halında yaşaması barədə beynəlxalq hüququn ana prinsiplərinə hörmətlə yanaşmağa çağırıb.

İdarə Heyəti Azərbaycanın bir sıra dövlətlər, o cümlədən İsrail-Türkiyə arasında yaranmış konfliktlərin həlli üçün barış siyasətini öz üzərinə götürməsi, barışa ev sahibliyi etməsi kimi örnək addımlarını ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə artan nüfuzu, böyük-kiçikliyindən asılı olmayaraq, bütün ölkələrlə faydalı iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsi, bölgə və dünyada siyasi çəkis-sin artması faktı kimi dəyərləndirib.

İdarə Heyəti bütün dünya tərəfindən izlənən Antalya Diplomatiya Forumunun nəticələrinə münasibət bildirib. Qeyd olunub ki, dünyanın getdikcə daha çox qütbləşdiyi, beynəlxalq hüququn yerini güc tətbiqetmə siyasətinin

mət qabiliyyəti olan Cənub qlobalizasiyasının işə salınması qaçılmaz olduğu kimi, sülhün, təhlükəsizliyin qorunmasına xidmət edən beynəlxalq diplomatik əlaqələrin bərpası, yenidən qurulmasına ehtiyac da günü-gündən artır və bu baxımdan Antalya Diplomatiya Forumunun daşdığı missiya yüksək dəyərləndirilməlidir.

İdarə Heyəti Avrasiya məkanının geniş coğrafiyasını əhatə edən, sülhün, təhlükəsizliyin, barış içində yaşamanın dərin məzmununu özündə ehtiva edən bu forumun, Türkiyə başda olmaqla, bütün türk və müsəlman aləminin beynəlxalq oyunlarda əsas oyunçuya çevrildiyini, onların yekdil müqavimət gücünün artdığını göstərən fakt olduğunu diqqətə çəkib. İdarə Heyəti Forumu qatılan dövlət başçısının keçirilən panel görüşlərində, ayrı-ayrı dövlət başçıları ilə apardığı danışıqlarda ölkəmizin milli maraqlarına söykənən mövqe tutmasını, Qarabağ zəfərinin xofunu yaşayan erməni və ermənipərəst dövlətlərin dövlətimizə qarşı qurmaq istədiyi məkrli planları bu platformadan

nin fəaliyyətinin dyandırılması istiqamətində görülən ciddi tədbirlərdən sonra Rusiyanın bəzi rəsmi dairələrində Azərbaycana qarşı qərəzli addımların artdığını, Rusiyada yaşayan vətəndaşlarımıza, xüsusilə iş adamlarına qarşı diskriminasiya siyasətinin tətbiq edilməsi faktını diqqətə çəkib və ölkə rəhbərliyini məlum səbəblər ucbatından Rusiyada yaşamağa məcbur olan vətəndaşlarımızın hüquqlarının qorunmasına yönəlik təsirli tədbirlər görməyə çağırıb.

ADP İdarə Heyəti həbsdə olan Müsavat Partiyasının üzvü Tofiq Yaqublunun uzunmüddətli aclıq aksiyasına başlamasından, o cümlədən “Xural TV”-nin rəhbəri Əvəz Zeynallının xərçəng xəstəliyinə tutulması ilə bağlı yayılan məlumatlardan narahatlığını ifadə edib. İdarə Heyəti bir daha ölkə rəhbərliyini humanistlik göstərərək siyasi motivlərlə həbsdə olan şəxslərin, o cümlədən Tofiq Yaqublunun və Əvəz Zeynallının azadlığa buraxılması ilə bağlı müstəsna səlahiyyətlərindən istifadə etməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

İş vaxtı başına 40 kiloqramlıq daş düşdü, rəhbərlik hadisəni ört-basdır etdi

Şəki sakini Novruz İbadullayev
"Körpü-Bina-Tikinti" MMC-dən şikayətçidir

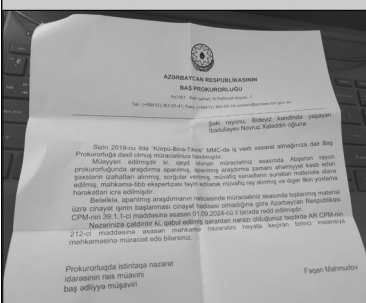
Şəki rayonu, Bideyiz kənd sakini İbadullayev Novruz Xaləddin oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, işlədiyi "Körpü-Bina-Tikinti" MMC şirkətində iş vaxtı başına ağır əşya düşüb, şirkət müalicə xərclərini ödəməkdən boyun qaçırır:

"Mən, İbadullayev Novruz Xaləddin oğlu, yazaraq bildirirəm ki, 2019-c ildən "Körpü-Bina-Tikinti" MMC şirkətindən işə başlamışam. Həmin ilin iyul ayında hadisə baş vermişdir. Belə ki, yuxarıdan 40 kiloqramlıq dəmir parçası başıma düşmüşdür...

Həmin vaxtdan indiyə kimi şirkətin rəhbəri Xəlil Göyüşovdur. Özü ilə görüşmək mümkün olmur, qəbul etmir.

Qeyd edirəm ki, həmin şirkətdə işləyərkən mən vəzifəmə aid olmayan işə cəlb olunmuşam. O zaman da xəsarət almışam. Hadisədən sonra şirkət məsuliyyətdən yayınmaq və sığorta ödənişindən qaçmaq üçün özlərinə sərf edən kimi sənədi aktlaşdırıblar. Mən həmin vaxtı çox ağır vəziyyətdə olduğumdan, bunların heç birini bilməmişəm.

Aparıcıları xəstəxanada mənə aid heç bir sənəd yoxdur. İşin xırda nöqtəsinə kimi incə işləyiblər. Məni xəstəxanadan çıxarmaqlarına az qalmış üzümü bağlayıb, başıma pəpək qoyaraq, çıxarıblar. O vaxt bilməzdim ki, sonradan bu hadisə sümüyümdə iz qoyub, başıma bəla ola bilər.

Həmin vaxt müalicə xərclərini və xəstəxanada yatdığım 20 günün pulunu şirkət ödəyib. Hətta sağaldandan sonra məni işimdə geri qaytaracaqlarını demişdilər. Evə çıxardan kimi bütün əlaqələri sildilər.

Hadisəni görən şahidlər var. Onların adlarını

məhkəməyə təqdim etmişdim. Lakin məhkəmə heç bir sübuta baxmadan, işə xitam verdi. Rəhbər şəxs vəkil məhkəmədə belə bir hadisənin olmadığını dedi. "Elmed" klinikasında yatmışam. 2 gün komada olmuşam. 20 gün xəstəxanada yatmışam. Sağalmağım üçün cəmi 15 min manat pul xərclənib.

Hazırda səhhətim ağırdır. İllərdir başımda olan ağrılar kəsimir. Aparata saldım, dedilər ki, başında çirkənlənmə var.

Müalicə etməyə imkanım yoxdur. İş qabiliyyətimi də itirmişəm. Səlahiyyətli qurumlardan xahiş edirəm ki, mənə dəyən ziyanın qarşılanmasına dəstək olsunlar. Başımda xəsarətin yeri var. Mən onlara inanıb poişə müraciət etmədim. Bilmədim ki, müalicəmi yarım qoyacaqlar.

Mən, sizin sayt vasitəsilə şirkətin rəhbərindən bir daha xahiş edirəm. Mənim maddi durumum müalicəmə imkan versəydi, heç sizə müraciət etməzdim. Ağrıları var, ölümə üz-üzəyəm. Mənim müalicə olunmağıma köməklik göstərin.

Onu da qeyd edirəm ki, mənə və müalicəmə ödənilən 10 min manat və 5 min manat pul notarial qaydada qeyri-qanuni rəsmiləşdirilmişdir. Hazırda işə səhhətimdə ciddi problemlər var. Əmək qabiliyyətimi itirmişəm. Xeyli miqdarda kredit və kənar borclarım var. İşləmədiyim üçün onları ödəyə bilmirəm".

Məsələ ilə bağlı "Körpü-Bina-Tikinti" MMC şirkətinin rəhbəri Xəlil Göyüşov və digər rəhbər şəxslərlə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, telefon zənglərimiz cavabsız qaldı.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adı çəkilən şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Keçmişəri külli miqdarda aliment tələb edir

Mingəçevir şəhər sakini Məmmədova Tünzalə Yaşar qızı tərəfindən "Hurriyyet" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edir: "Hörmətli Mehriban xanım!

Mən, Məmmədova Tünzalə Yaşar qızı, bir ana kimi yazıb Sizdən xahiş edirəm ki, mənə, bütün mənəvi dəyərləri aşaraq, məhkəmələr və hüquq mühafizə orqanları vasitəsilə "sındırmağa" çalışan keçmiş həyat yoldaşımı və onun arxasında duran imkanlı qaynanamın şər-böhtanlarından qurtarasınız.

Məlumat üçün deyim ki, iki il bundan qabaq həyat yoldaşım boşanma ilə bağlı Bakı şəhəri, Xətai rayon Məhkəməsinə müraciət etdi. Məhkəmədə qarşılıqlı razılaşma ilə, yəni iki oğlan övladımın təhsilini Bakıda davam etdirmələri üçün "14 illik ailləli olduğum evdə" atasıyla və keçmiş qaynanamla birgə yaşamaları şərtlə boşandıq. Hətta məhkəmədə qaynanam dilindən yazılı izahat verdi ki, mən gəlinimdən aliment tələbi etməyəcəm.

Dəyərli Mehriban xanım!

Onu da deyim ki, həyat yoldaşım Ənvər anadan olandan psixoloji problemi olduğu üçün əlillik dərəcəsi alıb. Və psixoloji problemlə olduğundan, o, hər zaman anasının təsiri altında olub. Biz boşansaq da, uşaqlarıma görə keçmiş ailəmlə əlaqələrimi davam etdirmişəm. Sənədlə ayrılaraq da, mənim cehizlərim və bütün geyimlərim qeydiyyatda olduğum ər evində qalıb. Uşaqlarım bayram və tətilərdə gəlib bizdə qalır, dərslər açılarda isə məktəbə gedirdilər.

Sonradan qaynanamın uşaqlarımı təhsildən uzaqlaşdırdığını, onların tərbiyəsini pozduğunu görüb, etiraz etdim və uşaqlarımı geri istədim. Bu zaman keçmiş qaynanam mənimlə prinsip aparaq, aliment tələbiylə Mingəçevir Şəhər Məhkəməsində iddia qaldırdı. O, müəyyən maddiyyat qarşılığında uşağı mənim əlimdən alıb, özümə də 300 AZN aliment kəsirdi.

Qeyd edirəm ki, heç bir yerdə işləmirəm, ali təhsilim yoxdur.

Mingəçevir sakini Tünzalə Məmmədova qaynanasının övladlarını əlindən alaraq, ABŞ-a qaçırmaq istədiyini deyir...

Məhkəmə yanvar ayının sonunda qərar versə də, iki ay sonra, yəni mart ayında ünvanım və telefon nömrəm belli olduğu halda, Mingəçevir məhkəmə icraçısı icradan yayınmaq adıyla məni DİN-nin xüsusi axtarışına verib. Guya, 3 ay ərzində yığılıb qalan 1500 manat alimenti ödəməkdən yayınmışam və buna görə məni İnzibati Xətalər Məcəlləsi ilə Mingəçevir Şəhər Məhkəməsində həbs etdirmək lazımdır.

Təhsilim olmadığından, hüquqlarımı bilmədiyimdən qaynanam Qasımov Lələ İbrahim qızı məndən qisas almaq məqsədilə aliment tələbini irəli sürür. Çünki adam çox böyük imkan sahibidir. Bakının ən bahalı mərkəzi küçəsində - Xətai rayonu, Nobel prospektində qiyməti yüzminlərlə ölçülən iki evi, hətta ABŞ-da biznesi belə var.

Onu da qeyd edirəm ki, mən deyilən evlərin birində (Xətai rayonu, Nobel prospekti 3, mənzil 30-da) qeydiyyatda olsam da, qanunsuzluq edərək - MKİS-ə rüşvət verərək, xəbərim olmadan o evdən qeydiyyatdan çıxarılmışam.

Qaynanam Lələ Qasımov il-də iki dəfə Amerikaya gedir, oradan dollarla sosial yardım alır. Məndən xəbərsiz 2 oğlan övladıma da ABŞ-da sığınacaq almaq üçün sənədlər düzəldib, onları öl-

kədən qaçırmaq istəyir.

Bütün bu haqsızlıqlarla yetinməyən qaynanam məndən yenə də əl çəkmir. Alimenti ödəməkdən yayınmaq adıyla məni 08.04.2025-ci il tarixində Mingəçevir şəhər İcra və Probasiya şöbəsinin əməkdaşı Babayev Orxan Azad oğlunun əliylə həbs etdirməyə cəhd etdi. Lakin Mingəçevir məhkəməsinin hakimi mənə qarşı qurulan oyunları görüb, həbs qərarı vermədi. Buna əsəbləşən qarşı tərəf hələm yolla qazandıqı puldan verərək, icraçının əli ilə məhkəmədə məni həbs etdirmək istəyirlər.

Sonda onu da qeyd edirəm ki, mən 03.04.2025 tarixdə, saat 11:15-də Xətai Rayon Məhkəməsinə 2(011)-2668/2025 sayılı iş üzrə iddiaçı qismində müraciət etmişəm. Martın 4-də işə baxılıb, hazırda uşaq tələbiylə olan məhkəmə prosesim davam edir.

Hörmətli Mehriban xanım!

İllərdir Sizin qadınların hüquqlarının qorunması, onlara yüksək dəyər verilməsi istiqamətində fəaliyyət göstərdiyinizi görərək, Sizə sığınır, hüquqlarımın qorunması üçün kömək istəyirəm".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Narkotacirlər həbsdə niyə islah olunmurlar?

Və yaxud mövcud problemlərdən çıxış yolları nələrdir...

Kimsəyə sirr deyil ki, ölkəmizdə narkomanların faktiki sayı rəsmi rəqəmlərdə əks olunanlardan dəfələrlə çoxdur. Bu, rəsmi səviyədə də etiraf edilir. Əlbəttə, statistik rəqəmlərlə real mənzərə arasında 5-7 dəfə fərq olması da anlaşılandır. Ən azı onu deyə bilərik ki, cəmiyyətdə narkomana, narkomanlığa münasibət haqlı olaraq mənfi olduğundan istifadəçilər qınaqdan, stiqləndən qaçmaq üçün özlərini gizlədirlər. Hətta narkotiklə yaxalan-salar belə, rəsmi qeydiyyatda düşməmək üçün müxtəlif yollara əl atırlar...

Əlbəttə, narkotik istifadəsinin istənilən an kriminala açıq qapı olduğunu nəzərə alsaq, cəmiyyətin narkomanlardan uzaq durmasını başa düşmək olar. Amma burada bir haşiyyə çıxmaq lazımdır ki, narkotikin tələsinə düşdüyünü anlayıb peşmançılıq keçirən, yenidən sağlam həyata qayıtmaq istəyən istifadəçilərin qınaq və stiqlənməyə məruz qalması ifrat reaksiyadır, əksinə mənəvi dəstək onların sağlam həyata qayıtmasına stimül verir deyə, biz də, cəmiyyət olaraq, dəstəyimizi əskik etməməliyik.

Burada əsas zərbə quru sərhədlərin bağlı olduğu halda narkotiki ölkəyə gətirmək qüdrətində olan, narkotik satış şəbəkəsini idarə edən, prosesin gedişində rüşvət yolu ilə dövlət idarəetmə strukturlarının içində lazımlı məmurları satın alan narkotikarətin sahiblərinə vurulmalıdır. Sözsüz ki, dövlət qurumlarının içində oturmuş, amma dövlətin mənafeələrinə yox, narkotikarətin sahiblərinə xidmət edən yüksək rütbəli məmurlar da unudulmamalı, əksinə, xüsusi əməliyyatla cəzalandırılmalıdır. Ona görə ki, onlar narkotikarətin quluq məqsədilə vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edirlər.

Bəllidir ki, narkomanların müalicəsi uzunmüddətli və külli miqdarda xərc tələb edən, çətin prosesdir. Üstəlik, artıq həbsə düşənlərin bəziləri cəzaçəkmə müəssisələrində narkotik istifadəsinə davam edirsə, azadlığa çıxandan sonra "peşəkar bariqə"yə çevrilirsə, yaxud başqa cinayətlərlə həbsxanaya düşən məhbuslar burada narkotiklərlə tanış olur, daha sonra narkotiklə bağlı cinayətlər üzündən həbsə düşsə (siyahını uzatmaq olar), residiv edən məhbusların islahı daha çətin olur. Bəs, narkotiklə bağlı cinayətlərin kökünü kəsmək tam mümkün olmasa da, minimuma endirmək üçün hansı vasi-

tələri tətbiq etmək mümkündür?

Bu suala cavab axtarmazdan öncə qeyd edək ki, narkomanların tam sağlamlığı üçün reabilitasiya prosesi - müayinə, diaqnostika, dərman və peşəkar psixoterapevtik müalicə (əsasən 12 Addım proqramı) olmaqla psixoloji, davranış, düşüncəni korreksiyaedici terapiyası, sosial xarakterli hərtərəfli reabilitasiya qismində 6 aydan 1,5 ilə qədər çəkə bilər. Cəmiyyətə reintegrasiya daha 6 ay çəkir. Reabilitasiyadan sonra keçmiş narkomanların sosial reintegrasiyası ictimai sferada iş terapiyası ilə yekunlaşmalıdır. Narkomanların hərtərəfli reabilitasiyası və sosiallaşması üçün müalicə etaplarını özündə ehtiva edən standartın müəyyən və təsdiq edilməsi zəruridir. Yeni qanunvericiliyin hazırlanması, müalicənin təşviq sisteminin həyata keçirilməsi sxemini - narkomanlara alternativ müalicənin təyini və təmin edilməsi sistemini hazırlamaq lazımdır.

Alternativ müalicə kimi Səhiyyə Nazirliyinin nəzdində çöldə olan narkomanları müalicəyə təşviq edən işlər aparılmalıdır. Amma ümumən qeyd olunan narkomanlar məcburi reabilitasiyaya cəlb oluna bilər. Yeni onların cinayətə bulaşmasından, hansısa cinayət əməlini törədənə sonra həbsxanaya getməmişdən məcburi reabilitasiyanı şərt kimi irəli sürmək daha faydalı olar. Narkoman olub-olmadığı onların öhdəsinə buraxmaq məntiqsizdir, üstəlik, onu da bilə-bilə ki, narkotiklər kriminala gedən yoldur, yaxud da "peredoz"dan ölməkdir.

Qeydiyyatda olan və könüllü olaraq müalicəyə müraciət edənlərin sayı ilə yardımın müt-

ləq olduğunu dərk etməyən narkomanların sayı arasında böyük fərq var. Gerçəkdə nə qədər narkomanın olmasını aydınlaşdırmaq üçün narkotik sərəxoşluğu halında olan şəxslərin qeydiyyatını aparmaq çıxış yolu ola bilər. Məsələn, narkotik sərəxoşluğu halında avtomobil idarə edərkən və ya əyləncə obyektlərində reyd zamanı saxlanılan şəxsləri

kotik cinayətinə bağlı şəxslərin həbsxanasının ayrı olması məqsədəuyğundur. Digər tərəfdən, bu fəaliyyət Penitensiar Xidmətə aid cəzaçəkmə müəssisələrində ölkədə narkomanıyanın qarşısını alınmasını və profilaktikasını həyata keçirən quruma həvalə edilməli, oradan yönəldilməlidir.

Bu qurumun işinə müxtəlif sosiallaşma proqramları, məh-

Qeydiyyatda olan və könüllü olaraq müalicəyə müraciət edənlərin sayı ilə yardımın mütədq olduğunu dərk etməyən narkomanların sayı arasında böyük fərq var. Gerçəkdə nə qədər narkomanın olmasını aydınlaşdırmaq üçün narkotik sərəxoşluğu halında olan şəxslərin qeydiyyatını aparmaq çıxış yolu ola bilər. Məsələn, narkotik sərəxoşluğu halında avtomobil idarə edərkən və ya əyləncə obyektlərində reyd zamanı saxlanılan şəxsləri məcburi narkomüalicə müəssisələrində qeydiyyata almaq lazımdır...

məcburi narkomüalicə müəssisələrində qeydiyyata almaq lazımdır. Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, erkən narkomaniyaya qarşı tibbi, psixoloji, maarifləndirici və sosial tədbirlər kompleks həbsdən çox islah baxımından daha müsbət nəticə verir. Aydın- dır ki, həbsxana özü insanı narkomaniyadan sağalda bilməz. Həbsxanada narkotikdən uzaq qalmış məhbus azadlığa çıxanda əvvəlki həyatına qayıdır, narkotikin qucağına atılır. Həbsdən çıxan insan cəmiyyətə küskün, sosial adaptasiyası bərbad olmuş, narkotik həvəsi əvvəlki ilə müqayisədə heç də azalmamış halda sərbəst buraxılır.

Həbsxanaya narkotiklə bağlı cinayətlər üzündən yolu düşmüş məhbuslar üçün reabilitasiya mərkəzi tipli mühit yaradılması yerinə düşər. Bu məqsədlə nar-

busların təhsili və peşə hazırlığı üçün resursların ayrılması, narkomaniyadan xilasətmə qruplarının və mərkəzlərinin yaradılması daxildir. Yeri gəlmişkən, bizdə bu sahə hələ ki, inkişaf etmədiyindən həbsdəki narkotik cinayətkarlarına ölkədəki reabilitasiya mərkəzlərindən təcrübəli kadrlar ödənişli şərtlə cəlb oluna bilər.

Haşiyyə çıxaraq qeyd edə bilərik ki, digər cinayətlərə görə məhbus olunmuşlar üçün reabilitasiya bölmələri yaradılması da mümkündür.

Narkotikdən sağalmış ayıq insanların dinə laqeyd olmadığı, əksinə onların arasında xeyli insanların həyatlarına imanı daxil etdikləri sezilir. Çünki insan yalnız ətdən-sümükdən ibarət deyil, o mənəvi sferası olan varlıqdır. Türmə-reabilitasiya xarakterli təsisatda bu nüans nəzərə

alınmalı, bu məqamın onların reabilitasiyalarında müsbət rolu varsa, müəyyən çərçivələrdə tətbiq oluna bilər. Onsuz "12 Addım" proqramı mahiyyətə mənəvi inkişaf, özünü cilovlama, insan olaraq özünü təkmilləşməni aşılayır.

Bütün bu fəaliyyəti "Məhkumların Reabilitasiyası İdarəsi" adlı dövlət orqanı yaradaraq aparmaq olar. Bu qurum sosial müdafiə nazirliyinin tabeliyində, Penitensiar Xidmətlə koordinasiya da narkotik məhkumlarının və cəza müddətini başa vurmuş şəxslərin reabilitasiyası, onların cəmiyyətə uyğunlaşdırılması ilə məşğul olan tibbi-reabilitasiya üzrə müstəqil dövlət orqanı olaraq yaradıla bilər. Qurumun fəaliyyətinə məhkumların özləri ilə yanaşı, onların həyat yoldaşları və uşaqları ilə iş də daxil olmalıdır. Qısacası, idarə məhbuslarla hələ həbsdə olarkən işə başlayır, onları həbsdən azadlığa hazırlayır və azadlığa çıxdıqdan sonra onlara bələdçilik edir. Psixoloji problemləri olan azadlığa buraxılmış məhbuslar da nəzərə alınmalıdır.

Yekun olaraq vurğulayaq ki, məhkumların məşğulluğu məqsədilə sahibkarlara həbsxanalarda fabrik və istehsalat müəssisələri açmağa imkan yaratmaq olar. Bunun üçün istehsalat prosesini elə cihazlarla etmək olar ki, məhbusların qrup halında və sifarişlə işləməsinə icazə verilsin, bununla da onlar gəlirlərini artırınsınlar, həm də iş adamlarını buna həvəsləndirməkdən ötrü müvafiq işlər ərsəyə gətirilsin.

"Məhkumların Reabilitasiyası İdarəsi"nin əsas funksiyaları bu istiqamətdə tənzimləyə bilər:

- Məhkumların reabilitasiyası strategiyasının formalaşdırılması;
- Onlar üçün azadlığa çıxmadan əvvəl reabilitasiya proqramının hazırlanması;
- Məhkumların reabilitasiyası məsələlərində ictimai maarifləndirmənin formalaşdırılması;
- Keçmiş məhbusların sosial adaptasiyası və bundan irəli gələn problemlərinin həlli;
- Məhkumların ailələrinə cəza müddətində və azadlığa çıxdıqdan sonra dəstək, məhbusların ailəsinə, övladlarına yönəlməş sosial layihələrinin hazırlanması.

Zənnimizcə, bütün sadalananların həyata keçirilməsi istər narkotik ticarəti, istər də psixotrop maddələrin təsiri altında cinayət törətdiyi üçün həbsə atılan məhbusların islah olunmasına çox ciddi təkan verə bilər.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Bir sənişin mənə yaxınlaşdı, maskasını azacıq endirib düz üzümə:

- Məə... - dedi.

Sözün doğrusu, əvvəl çaşdım və təəccüblə:

- Sizi başa düşmədim, - deyə mızıldandım. - Nə istəyirsiniz ki?..

Sənişin heç nə olmamış kimi növbəti dəfə mələdi. Bəli-bəli, sözün əsl mənasında qoyun kimi, keçə kimi mələdi...

- Məə-əə...

Boğazdan gələn bu ekzotik sə, təbii ki, digər sənişinlərin də diqqətini cəlb elədi...

Neyləyəcəyimi kəsdirə bilmədiyimdən, susub mat-məəttəl ətrafdakılara baxdım; sanki kimsə köməyə gələcəkdi...

...Sənişinin budəfəki mələrtisi daha bərk və daha amiranə tərzdə səsləndi:

- MƏƏ-ƏƏƏ-Ə!!!

Nədənə, özümdən asılı ol-

AVTOBUSDA...

Eldəniz QULİYEV

madan, yeni qeyri-ixtiyari mən də eyni cür "cavab" verdim:

- Məə-ə...?!

Nəhayət, sənişin maskasını çıxarıb, rahatca nəfəs aldı:

- Hə, bax bu başqa məsələ, müəllim! - dedi. - Biz hamımız qoyunuq, "nastoyaşi" qoyun!

Bəzi sənişinlərin qışları, bəzilərininse yumruqları düyləndi. Ancaq aşkar etiraz eləyən olmadı...

Qəribə sənişin isə sözünə davam elədi və bu dəfə onun dedikləri daha çox monoloqu xatırlatdı:

- Qardaşlar, bacılar, gözümüz görə-görə dənizimizi, meşələrimizi oğurlayıb hasarlayırlar... qoyun kimi, başımızı sallayıb gövsəyirik... Hər dəfə seçkilərimizə mız qoyur, səslərimizi çırpışdırırlar, qoyun kimi susuruq!.. Nöyüt ölkəsində ayda, ya iki ayda bir, benzinin, işığın qiymətini qaldırırlar, yenə də qoyun kimi... "səhər örüşə, axşam yoxuşa", məzlun-məzlum baxıb dillənirik... Qaz ölkəsinin qazlı adamları qazın qiymətini kəlləçarxa qaldırıb bizi qaz kimi yolurlar... biz yenə də özümüzü qoyun yerinə qoyuruq və heç "mıqq" da eləmirik! Dükən-bazarlarda qiymətlər əqrəbə dönüb bizi çalır... amma biz yenə də key-key donub qalır, qoyun kimi öz "tupoy" başımızı bir-birimizin dalına soxuruq!.. Hara gedirik, hara əl uza-

dırıqsa, başımıza qapaz vururlar. Bizi qoyun sanıb yunumuzu qırıxır, Nəsimi bilib dərimizi soyurlar. Uzunqulaq zənn edib şallaqlayır, təpikləyirlər... Adam yerinə qoymurlar! Çünki gözəlcə bilir ki, ən uzağı, yeni ən yaxşı halda, heç nə - mələşə-cəyik...

Qəribə sənişin bu yerdə dərinə köks ötürüb ətrafa boylandı və...

...və çox boğuq, eyni zamanda olduqca kədərli bir səslə soruşdu:

- Düz demirəm, əzizlərim?..

Bax, bu məqamda, doğru-dan da, tamən gözəlilməz bir reaksiya baş verdi...

Nə üçünsə bu sadə suala sənişinlər, mən də daxil, xorla cavab verdik:

- Məə-əə!

Avtobus tövşüyə-tövşüyə tıxacda "irəliləyirdi..."

Sənişinlərdən biri:

- gNoolsun ki, biz fil qulağında yatmağı seven millətlik, "zato" çörəyi qulağıma yemirik!..-dedi.

İkinci sənişin:

- Alə, "akazıvayetsa", bunar neçə illərdi ki, çörəyi heyvan buğdasının bişirib satılarmış bizə...

- Heyvan?

- Həə.. yeni mal-qara buğdasının...

- Ola bilməz...

- Nöşün olmur, alə?.. inanmırsan Mameddən, ya Əhməddən soruş.

- Mamed, ay Mamed, bu düz deyir?

- Qardaşlar, bacılar, gözümüz görə-görə dənizimizi, meşələrimizi oğurlayıb hasarlayırlar... qoyun kimi, başımızı sallayıb gövsəyirik... Hər dəfə seçkilərimizə mız qoyur, səslərimizi çırpışdırırlar, qoyun kimi susuruq!.. Nöyüt ölkəsində ayda, ya iki ayda bir, benzinin, işığın qiymətini qaldırırlar, yenə də qoyun kimi... "səhər örüşə, axşam yoxuşa", məzlun-məzlum baxıb dillənirik... Qaz ölkəsinin qazlı adamları qazın qiymətini kəlləçarxa qaldırıb bizi qaz kimi yolurlar...

Mamed:

- Moo!..

- Əhməd, qədəş, sən canın, bu hökumət, doğrudan, bizə mal-qara çörəyi yedirir?..

Əhməd:

- Məə-əə!

- Gördün, "vot"! "Lişni" öz qulaqlarınan eşitdinmi?..

- Qu... quu... quququ-quu!

Pirpız saqqalı bir sənişin dönüb mənə soruşdu:

-Müəllim, siz bilirsiniz, şəhərin quşları niyə azalıb belə?

Sərçələr yoxa çıxıb, qağayılar seyrəlib, qumru quşları heç görünmür... Niyə?

Gözəlilməz sualdan çaşdım...

-Nə bilim, vallah...yəqin ekologiya...ya insanların sıxlığı-filan...

-Yox!- dedi. - Çünki camaat saxtalaşmış, riyakarlaşmış. Yadlaşmışlar. Aralarındakı ünsiyyət bağları çirklənib, qırılıb...çilikləniş... Çünki ölkə müxalifəti göyə mışmar vurmaqla, iqtidarı isə buludlardan marojna düzəltməklə məşğuldu...

-Necə yeni... anlamadım, nə dəxli...- Nə deyəcəyimi kəsdirə bilmədim.

-Necəsi-zadı yoxdu. Göy

üzünün quşları Yer üzünün insanlarından küsüblər...uçub gediblər...

-Necə...hara gediblər?.. - Yəqin bundan səfeh sual ola bilməzdi ki, verdim...

-Yalan olmayan məmləkətə! ...Avtobus dayanacağı çatdı, qapılar açıldı... Sənişinlərdən kimsə arxaya boylanıb yoldaşını səslədi:

-Həmzə, ay Həmzə!.. Korrogludu ey, düşməyək?..

...Bu dəfə iki sənişin arasındakı "söhbəti" eşidəndə, inanın, özümə yer tapmadım. Onlardan bir oturacaq qabaqda əyləşmişdim...

Birinci sənişin:

- ...Belə əndirabadi ölkə olar?! Adambaşına bir polis, bir cüt dəyənək, üç dənə də qapaz düşür... Ağzını açıb ədalətli bir söz deyən kimi, az qala iki gözünü bir deşikdən çıxarırlar!..

İkinci sənişin:

- Allahına şükür elə ki, bizdə belə deyil!..

Birinci sənişin:

- A kişi, hara üz tutursan, hayana gedirsən, yalan, fırıldaq, qanunsuzluq... dərdini deməyə bir idarədən-midarədən, təşkilatdan-zaddan tapa bilmir-

sən!.. Məmurlar yayda sənə əlinə, qışda cibinə baxır!.. Nə səhiyyəsi bir zibildi, nə də təhsili. Qiymətlər od tutub yanır; xəstəlik çox, dərmanlar baha!.. Maaş az, pensiya da dilənçi payı. Vallahi-billahi, yaşamalılı ölkə deyil... əslində, heç ölməli ölkə də deyil! Mədəniyyəti mədəniyyətsiz, məhkəməsi məzhəkə... hara gedirsən qarşına çıxan axmaqlar, hara baxırsan, rəqsi təlim eləyən axsaqlar...

İkinci sənişin:

- Yenə də şükür elə, şükür elə ki, bizdə belə deyil!..

Birinci sənişin:

- Əşşi bu boyda hoqqa, bu boyda hängəmə olar?! Ölkə başçısı barmağını nə qədər stola döyəcəlməli, iribuynuzlu məmur tayfasına nə qədər deməlidir ki, adam olun, camaatla adam balası kimi davranın, vətəndaşlar reiiyyət deyil, siz də

onun ağası deyilsiniz, atılıb başına dırmaşmayın camaatın, heç kimi incitməyin. Siz onların qulluğunda dayanmalı, problemlərini həll etməlisiniz. Neçə dəfə demək olar axı, bu sizin vəzifə borcunuzdur! Rüsvətə, oğurluğa qurşanmayın! Əl çəkin bu əməllərdən, ölkənin malını-pulunu yeyib-dağıtmayın. Bax təkrar edirəm, qulaqlarınızı yaxşıca açın eşidin: belə getsə, kimliyindən asılı olmayaraq, çox sərt şəkildə cəzalandıracam!!! A kişi, day adam bunnan artıq nə deməlidir ki?.. Şəhadət barmağını nə qədər silkeləməli, nə qədər stola vurmalıdır ki?.. Barmaq da dəmir deyil ki, dözmür, döyənək olub. Di gəl ki, məmur sürüsünün heç vecinə də deyil!..

İkinci sənişin:

- Ox, ax, vay, uyy...

Birinci sənişin:

- Deyirəm, lappadan yapışasan o məmurların qulağından, dartasan, dartasan... heç bilirsən o pələ qulaqların dalından nə qədər qulaqardına vurulan tapşırıqlar, əmir, göstərişlər tökülür?..

İkinci sənişin:

- Allahım, deyirəm, nə yaxşı ki, bizdə belə deyil... İrağ olsun, nə yaxşı ki, belə səfehlik bizdən uzaqdı... Şükür, min şükür!..

Bu məqamda istədim geri çevrilib bu qəribə dialoq sahiblərinin üzünə baxım...

...amma çəkndim.

Qorxdum ki, arxaya dönsəm, onlar gözlərimin yaşla dolduğunu görəcklər...

"Bazarstore" alıcılara zay məhsullar sırıyır

Mağazalar şəbəkəsində istifadə müddəti bitmiş, qurdlu şokoladlar yeni məhsulların içinə qatılır...

Son illər paytaxtda xırda mağazaların rəqabətə davam gətirməyə cəhd etməsi supermarketlərə "qol-qanad" verib. Belə desək, istehlakçıların geniş seçim imkanı olmadığından, hər kəs evinin, iş yerinin yaxınlığındakı iri marketlərdən alış-veriş etməyə məcburdur. Bu cür marketlərin sayı çox olmasa da, demək olar ki, iş prinsipləri eynidir. Yəni biri digərinin təkrarıdır. Eynilə, xidmət səviyyələri də oxşardır. Belə ki, hər bir supermarket seçim imkanı tanımayan alıcıya öz istədiyi məhsulu satmaq, daha doğrusu sıırmaq istiqamətində baş sındırır. Bu zaman istehlakçı hüquqları qətiyyənlə nəzərə alınmır. Hətta, bir çox hallarda satışda zay, istifadəyə yararsız məhsullar da olur ki, bu da insanların sağlamlığını təhlükəyə atır. "Bazarstore" marketlər şəbəkəsinin filialında qarşılaşdığımız mənzərə də dediklərimizin bariz nümunəsi ola bilər.

Qeyd edək ki, son vaxtlar vətəndaşlar "Bazarstore" supermarketlərində satılan məhsulların keyfiyyətindən narazılıq edirlər. İstər sosial şəbəkələrdə, istər də mətbuatda "Bazarstore" filiallarının istifadə müddəti bitmiş məhsulların satışa çıxarıldığı haqda dəfələrlə şikayətlər qarşılaşıb. Müştərilər əsasən də istifadə müddəti bitmiş konfetlər, şokoladlar və şirniyyatların yenilərinin arasına qatılmasından şikayətdirlər...

Əlbəttə, yalnız adını çəkdimiz marketdə yox, bir çox iri market şəbəkələrində keyfiyyətsiz, qurdlu, vaxtı keçmiş məhsulların satışa çıxarıldığı haqda şikayətlər var. Yəni köhnə, yararsız, ovulan və qurdlu konfet-şokoladların "od qiymətinə" satılması halları getdikcə artır. Demək olar ki, hər gün müxtəlif marketlərdən müştəri şikayətləri eşidilir, yararsız məhsulların şəkilləri paylaşılır. Amma şəbəkə sahibləri bunlardan heç narahat da olmurlar. Elə bir market yoxdur ki, orada yararsız, keyfiyyətsiz məhsul olmasın. Bu məhsullar "əndirim" adı altında istehlakçıya sınıdır. Üstəlik, vitrindeki qiymətlərlə kassadakı qiymətlər arasında fərq də ayrı bir problemdir...

Məlumat üçün bildirik ki, 03.04.2025-ci il, saat 10:17 radələrində Bakı şəhəri, Nizami rayonu, Heydər Əliyev prospekti, ev 193 ünvanında yerləşən "Bazarstore" mağazasından alış-veriş edən əməkdaşımız da növbəti qanunsuzluqla rastlaşıb. Belə ki, iş yerinə qayıtdıqdan sonra mağazadan aldığı şokoladın - "konfeti slavensliyi prostor" qurdlu olduğu məlum olub. Marafıdır ki, əməkdaşımız marketdə olduğu zaman işçilər arasında olan söhbəti eşidib. Onlardan biri digərinə deyirmiş ki, "istifadə müddəti bitmiş məhsulları yenilərin içinə qatmağa məcbur edirlər, müştərilər də gəlib tez-tez şikayət edir...". Əslində, mağazadan alınan "konfeti slavensliyi prostor" şokoladlarının hamısının deyil, təxminən yarım kiloqramın içərisindən 4-5 ədədinin qurdlu olması da təsdiq edir ki, yeni məhsulların içərisinə istifadə müddəti bitmiş şokoladlar qarışdırılıb...

Onu da qeyd edək ki, hazırda həmin qurdlu şokoladlar redaksiyamızda saxlanılır, tezliklə aparib "Bazarstore"na "təhvil verəcəyik". Şübhəsiz, qarşıdakı günlərdə bu mağazadan şikayət edən alıcıların da mövqeyini dərc etməyə çalışacağıq.

Yeri gəlmişkən, əksər vətəndaşlarımız bu kimi hallarda aldıkları keyfiyyətsiz qida məhsullarını aparıb mağazaya qaytarmır. Görünür, bu da market rəhbərlərini öz qanunsuz əməllərini daha da artırmağa həvəsləndirir. Odur ki,

hər bizimiz keyfiyyətsiz məhsullarla qarşılaşdığı zaman Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin 1003 qaynar xətti ilə əlaqə saxlayaraq, məlumat verməliyik. Əgər marketdə birçə konfet qurdlu olsa belə, qanunvericiliyə görə, həmin marketi ən az 1500 manat cərimə gözləyir. Hər bir vətəndaş bunu etsə və şikayətinin icra olunub-olunmaması ilə maraqlansa, əminlik ki, sağlamlığımızı təhlükəyə atan keyfiyyətsiz qidaları almaqda canımızı qurtara bilərik. Şəbəkə rəhbərləri qazanc əldə

etmək istədikləri kimi, biz istehlakçılar da bu cür işbazların öz pulumuzla həyatımızı təhlükəyə atmasına imkan verməməliyik.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

P.S. Sonda bir daha qeyd edək ki, Azərbaycanda qida təhlükəsizliyi məsələləri ilə bağlı qanunvericilik olsa da, bu cür halların qarşısını almaq üçün daha ciddi nəzarət və təfəşlərin həyata keçirilməsi vacibdir. İstehlakçılar aldıkları məhsulun qüsurlu olması və ya zərərli olması hallarında müvafiq orqanlara müraciət etməli, məhsulun geri qaytarılması və ya müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün hüquqlarını tələb etməlidirlər.

Fermerlərdən Məcnun Məmmədova müraciət

"Bu islahatların elmi əsaslandırılması ilə bağlı dəqiq və şəffaf məlumat tələb edirik!"

I YAZI

Azərbaycanın bir qrup fermeri Kənd Təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədova müraciət edib. Müraciətin "Hürriyyət"ə daxil olan mətnində bildirilir:

"Hörmətli Nazir!

Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sektoru əsrlər boyu xalqımızın iqtisadi dayağı, ərzaq təhlükəsizliyinin qaranlıq və milli irsimizin ayrılmaz parçası olmuşdur. Lakin son illərdə bu strateji sektor məhz tətbiq edilən idarəetmə üsulları, qeyri-effektiv struktur dəyişiklikləri və məqsədyönlü islahatların çatışmazlığı səbəbindən həm məhsuldarlıq, həm də dayanıqlılıq baxımından ciddi sarsıntılar keçirir.

Son iki ildə həyata keçirilən islahatlar və struktur dəyişiklikləri

Son iki ildə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilmiş struktur dəyişiklikləri və islahatların fermerlərin real həyatına necə təsir etdiyini dərin elmi təhlillərlə ortaya qoymaq vacibdir. Əgər məqsəd kənd təsərrüfatının modernləşdirilməsi, məhsuldarlığın artırılması və fermerlərin rifahının yüksəldilməsi idisə, niyə sahədə geriləmə müşahidə edirik? Əksinə, qəbul edilən qərarlar fermerləri daha da ağır yük altına salır, onların maliyyə dayanıqlılığını zəiflədir və ümumi kənd təsərrüfatı sektorunu çıxılmaz vəziyyətə sürükləyir. Bu islahatların elmi əsaslandırılması ilə bağlı dəqiq və şəffaf məlumat tələb edirik!

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin strateji hədəfləri

Kənd təsərrüfatı hər bir dövlətin strateji sahəsidir və onun inkişafı üçün uzunmüddətli, dərin elmi əsaslara söykənən strateji yanaşma tələb olunur. Lakin görülən tədbirlər bu sahənin inkişafına deyil, daha çox kiçik və orta fermerlərin sıradan çıxmasına, böyük müəssisələrin işə süni üstünlüklər əldə etməsinə xidmət edir. Nazirlik olaraq sizin kənd təsərrüfatının gələcəyi ilə bağlı aydın və sistemli konsepsiyanız varmı?

Prezidentin Qayıdış Proqramına zidd qərarlar

Cənab Prezidentin işğaldan azad olunmuş ərazilərə qayıdış proqramının əsas istiqamətlərindən biri kənd təsərrüfatının bərpası və kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan vətəndaşların dəstəklənməsi idi. Lakin biz bunun əksini müşahidə edirik. Fermerlər üçün şəraitin yaxşılaşdırılması əvəzinə, onlara əlavə maliyyə yükü qoyulur, subsidiyalar çətinləşdirilir və torpaq istifadəsi ilə bağlı məhdudiyyətlər artırılır. Bu siyasət kimin maraqlarına xidmət edir?

Fermerlərə tətbiq edilən ödənişlər və şəffafliq problemi

Əgər kənd təsərrüfatının inkişafına dəstək məqsədilə ayrılan vəsaitlər doğrudan da fermerlərə yönəldilsə, niyə bu prosesdə şəffafliq ciddi suallar doğurur? Fermerlərin ödədiyi vəsaitlər dövlət büdcəsinə yox, fərdi kart hesablarına yönləndirilsə, bu qaydalar hansı qanuni və iqtisadi əsaslara dayanır? Kənd təsərrüfatı sektoru ilə bağlı qəbul edilən qərarların hesabatlılığı niyə təmin edilmir?

Torpaq tədqiqatlarının məcburi təkrar edilməsi

Dünyanın inkişaf etmiş kənd təsərrüfatı sistemlərinə nəzər saldıqda, torpaq analizlərinin hər beş ildən bir aparıldığı görünür. Lakin biz fermerlər hər il məcburi torpaq analizi etdiririk. Bu, fermerlər üçün əlavə maliyyə yükü olmaqla yanaşı, sahədə korrupsiya riskini də artırır. Nazirliyin bu qərarı hansı elmi əsaslarla müdafiə edilir? Əgər analizlər dövlət tərəfindən aparılmalıdırsa, bu laboratoriyalar hansı sertifikatlaşdırma qaydalarına cavab verir?

Nəticə və tələbimiz

Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sektoru təkçə fermerlərin çörək mənbəyi deyil, həm də milli iqtisadiyyatın dirəkələrindən biridir. Əgər biz bu sektoru inkişaf etdirmək istəyiriksə, sistemli və şəffaf idarəetməyə, elmi əsaslandırılmış qərarlara və fermerlərin maraqlarının real qorunmasına ehtiyac var. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi bu məsələlərə aydın və əsaslandırılmış cavablar təqdim etməli, fermerlərin rifahına xidmət edən islahatlar həyata keçirməlidir. Əks halda, bu sahənin süqutu qaçılmaz olacaqdır!

Hörmətlə, Azərbaycanın Kənd Təsərrüfatı Sektorunun Fermerləri".

"Hürriyyət"

Zelenski yenidən Vaşinqtonu hədəfə aldı

“Təəssüf ki, ABŞ hökumətində rus rəvayətləri üstünlük təşkil edir”

“Müttəfiqləri tərəfindən dəstəklənən Ukrayna Rusiyanın gələcək hərbi irəliləyişinə qarşı qətiyyətli dayanmasa, üç illik müharibə daha da şiddətlənəcək”.

Bunu Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski “CBS” kanalına müsahibəsində deyib.

Zelenski, ötən həftə doğulduğu Krivoy Roq şəhərində uşaq oyun meydançasının Rusiya raketləri ilə vurulduğunu, nəticədə, doqquz uşaq olmaqla, 19 nəfərin öldürüldüyünü xatırladı.

Prezident deyib ki, müharibənin indiki məqamında bütün dünyanın təhlükəsizliyi təhdid altındadır: “Əgər biz möhkəm dayanmasaq, Putin daha da irəliləyəcək. Bu, sadəcə boş spekulasiya deyil, təhlükə realdır. Putinin əsas məqsədi Rusiya imperiyasını dirçəltmək və hazırda NATO-nun himayəsində olan əraziləri geri almaqdır. Bütün bunları nəzərə alaraq, onun dünya müharibəsinə gedəcəyinə inanıram”.

Zelenski vurğulayıb: “Heç kəs üçün təhlükəsiz yer olmayacaq. Bu o deməkdir ki, biz Rusiyaya, onunla danışıqlara etibar edə bilmərik”.

Rusiya hər gün Ukrayna şəhərlərinə zərbələr endirir. Məktəblərə indiyə qədər edilən 1700 hücum zamanı 600-dən çox uşaq ölüb, 780 tibb müəssisəsi vurulub, 13 min dinc sakin və 100 minə yaxın Ukrayna əsgəri həlak olub.

“Xalqımız mümkün olan ən yüksək qiyməti ödəyir. Bunlardan daha yüksək qiymət yoxdur. Biz bütün pulumuzu verdik - maliyyə baxımından əlimizdə olan hər şeyi. Amma ən əsası, xalqımızın həyatını qurban verdik”, - o təəssüflə qeyd edib.

“Təəssüf ki, ABŞ-də rus rəvayətlərinin üstünlük təşkil etdiyinə inanıram. Bizim itkilərimizin və əzablarımızın şahidi olmaq, rusların nə etdiyini başa düşmək və hələ də onların təcavüzkar olmadığına, bu müharibəni onların başlamadığına inanmaq necə mümkündür? Bu, Rusiyanın informasiya siyasətinin Amerikaya, ABŞ siyasətinə və ABŞ siyasətçilərinə böyük təsirdən xəbər verir”.

Fevral ayında Zelenski Trampa Oval Ofisdə görüşmək üçün Vaşinqtona getmişdi. O, ABŞ Prezidentinin Ukraynanın ölənlerini Rusiyanın işğalçı qüvvələri ilə eyniləşdirməsini dinləyib.

“Prezident Tramp güclü ölkənin güclü Prezidenti olmaqla Ukraynanın tərəfində olmalıdır. Mən hesab edirəm ki, Amerikanın neytral olmaq istəməsi yanlışdır”, - Ukrayna lideri deyib.

Zelenski deyib ki, o, burada nə baş verdiyini anlaya bilsin deyər, cənab Trampı Ukraynada salamlamaq istəyir: “Xahiş edirəm, hər hansı bir qərardan, danışıqlar üçün hər hansı plandan əvvəl mülki insanları, döyüşçüləri, xəstəxanaları, kilsələri, məhv edilmiş və ya ölmüş uşaqları görməyə gəlin. Gəl, bax, sonra müharibəni necə bitirmək planı ilə hərəkət edək. Kiminlə sövdələşdiyini anlayacaqsan. Putinin nə etdiyini başa düşəcəksən”.

KƏNAN

Tramp niyə Putinin qətlialamlarına göz yumur?

Rusiyanın daha bir hərbi cinayəti - Ukraynanın Sumı şəhərinin mərkəzinə dünən endirdiyi raket zərbəsi nəticəsində ikisi uşaq olmaqla 34 nəfər həlak olub. Raketlər şəhərin tam mərkəzinə, dinc əhəlinin sıx olduğu əraziyə atılıb. İkinci raket isə, birinci partlayışdan sonra hadisə yerinə toplaşan insanların hədəfə alınması məqsədilə göndərilib. Bu üsuldən adətən terrorçular istifadə edir...

Bundan bir neçə gün əvvəl eyni üsulla Krivoy Roq şəhəri vurulmuş, orada 18 dinc sakin, o cümlədən 9 uşaq həyatını itirmişdi.

Bütün bunlar baş verərkən, Ukraynanı ümidləndirib ortada qoyan ABŞ özünü heç nə baş verməmiş kimi aparır. ABŞ Dövlət katibi Mark Rubionun bu qanlı terror aktına reaksiyası sadəcə bu olub: “Bu, Prezident Tramp və onun administrasiyasının bu müharibəyə son qoymaq və davamlı sülhə nail olmaq üçün niyə bu qədər vaxt və səy sərf etdiklərinin faciəvi bir xatırlatmasıdır”. Vəssalam!

Trampın xüsusi nümayəndələrindən biri - Ukraynanın, İkinci Dünya müharibəsindən sonra Berlinin bölüşdürüldüyü kimi, bölüşdürülməsini təklif edən Keyt Kelloq isə sadəcə “Rusiya bütün ədəb xətirlərini keçib” deməklə kifayətlənib. Yəni, Rusiya hərbi cinayət, qətlialam törətmir, sadəcə “ədəbsizlik edir”...

Tramp özü isə həmin gün özünə aid qolf klubunda onun heykəlinin açılışına qatılıb...

Nəhayət, onu Sumıdakı qətlialam barədə suallarla sıxışdıran jurnalistlərə Trampın cavabı belə olub: bunu edənlər “səhv ediblər” və ümumiyyətlə, bu müharibə onun yox, Baydenin müharibəsidir...

Onsuz da Trampın hakimiyyətə qayıdışı beynəlxalq hüququn ayaqlar altına atıldığı bir dövrdə bütün ədalət prinsiplərinin daha da tapdalanacağına şübhəli idi. Lakin vəziyyətin bu

Son günlər baş verənlər Kreml başçısının ABŞ Prezidenti sayılan şəxsi barmağına doladığını bir daha təsdiqlədi...

qədər mənəviyyatsızlıq, prinsipsizlik, fərsətcilik, hətta əxlaqsızlıq dərəcəsinə çatacağını gözləmək çətin idi.

İndi vəziyyət o həddə çatıb ki, bir zamanlar bütün dünyanın “azad dünyanın lideri”, “əsas sivilizasiya daşıyıcısı” kimi baxdığı ABŞ Prezidenti digər dövlət başçılarını tarifi artırmaqla şantaj edir və sonra da məmnuniyyətlə bildirir: “Onlar mənim arxamı öpür, yalvarırlar”.

Bu çıxışını izləyən respublikaçı senatorlar və tərəfdarları isə bunu alqışlayır, gülürlər. Hətta bizdəki bəzi siyasi şərhçilər, politoloqlar və siyasətçilər belə özündənrazı, narsist, ziddiyyətli bir şəxsin davranışlarında və sözlərində məntiq və dərin strategiya axtarırlar.

ABŞ-nin başındakı Tramp və trampkimilər nə qədər kobuddurlarsa, yalançı demokratlar da bir o qədər riyakar, ikiüzlü və qorxaqdır. Və dünya da başını, aqlını, reallıq hissini itirmiş bu “mədəniyyət” və “əxlaq” sahiblərindən ədalət və insanlıq gözləyir...

Nə qədər inanmaq istəməsek də, təbiətin özündə belə ədalət yoxdur - zəif olan hər zaman güclü üçün yemdir. Odur ki, ədalət

sanki insan tərəfindən uydurulmuş bir anlayışdır. Nə qədər “ilahi ədalət” desələr də, “qeyri-ilahi ədalətsizlik” daha güclüdür - var, möhkəmdir və gətdikcə daha da güclənir. Bunu görmək üçün sadəcə dünyada, xüsusilə Ukraynada və Fələstində baş verənlərə baxmaq kifayətdir...

Təəssüf ki, Ukrayna ətrafında baş verənlərdən və böyük dövlətlərin bununla bağlı davranışlarından çıxarıla biləcək yeganə nəticə budur: nüvə silahı olmayan istənilən ölkə, nüvə silahı olan bir dövlət tərəfindən həyasızcasına işğal oluna və sonradan digər nüvə dövlətləri ilə birlikdə bölüşdürülə bilər...

Bu arada Ukraynadakı açıq qətlialamlara, terrora susan Tramp, öz “elçisi” Uitkoffun Putinlə görüşündən bir gün sonra Rusiyaya qarşı sanksiyaları uzadan fərman imzaladı. Bu, Uitkoffun Putinlə görüşünün uğursuz olduğunu və gözlənilən nəticə vermədiyini göstərir. Eyni zamanda Kreml başçısının növbəti dəfə ABŞ Prezidenti sayılan şəxsi barmağına doladığını bir daha sübut edir. Çoxları ümid edirdi ki, anlaşma olacağı təqdirdə Tramp sanksiyaları uzat-

mayacaq. Amma uzatmaq məcburiyyətində qaldı. Bu da Rusiyaya və Putinə qarşı qəti mövqe sərgilədiyindən deyil. Sadəcə, apardığı mənasız, lakin Rusiyanın işğalını, təcavüzünü, terrorunu legitimləşdirən danışıqlarda əlində bir kart olsun deyə...

Ən maraqlısı isə odur ki, Tramp sanksiyaları uzatmaq barədə fərmanı imzalayarkən, adət etdiyi kimi özünü reklam etmədi, jurnalistləri Ağ Evə toplayaraq pozalar vermədi, saxta gülüşlə baş barmağını göyə qaldıraraq şəkil çəkdi - mədi...

Bir sözlə, Putin Rusiyası vurur - beynəlxalq hüquq, bəşəri dəyərləri, ədalət və insanlığa olan inamı vurur. ABŞ və Tramp isə susur...

Yəqin ki, Tramp ABŞ Prezidenti olduğu müddətcə, ABŞ-nin Oriqon ştatından olan məşhur senator Ceff Merklinin Konqresdə verdiyi sual aktual olaraq qalacaq: “Mən təəvvür edə bilmirəm ki, o (Tramp) Rusiya agentı olsaydı, Rusiya üçün daha artıq nə edə bilərdi? Hansısa Rusiya agentı daha nə edə bilərdi ki, bunu Tramp indiyə qədər etməyib?”

Cəlal MƏMMƏDLİ

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi

Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin istər 44 günlük Qarabağ savaşı, istər də ondan sonrakı dövəmdə göstərdiyi uğurlu fəaliyyət haqda hər bir vətəndaşımız məlumatlıdır. Ən azı ona görə ki, indi bütün dünya dövlətləri (ermənilərlə tarixi bağı olan bir-iki dövlət istisna olmaqla - müəl.) Qarabağ məsələsində Azərbaycan xalqının haqlı mövqeyini və dövlətimizin öz suverenliyini bərpa etməsini dəstəkləyir. Maraqlıdır, bəs, postmüharibə dövründə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əsas fəaliyyət prinsipləri, hədəfləri nələrdir?

Qarabağla bağlı təbliğat

Bu suala cavab axtarmazdan əvvəl dəyərli oxucuların diqqətinə çatdırmaq ki, Azərbaycan torpaqlarının 30 illik işğaldan azad edilməsi ilə nəticələnən 44 günlük savaş bitmə də, hələ də bir sıra xarici dövlətlərdə ölkəmizə qarşı yersiz və əsassız ittihamlar səsləndirilməkdədir. Burada baş rolda erməni lobbisinin hər zaman "parlaq simaları" çıxış etmə də, uzun illərdir erməni təbliğat maşınının yalanlarına inanan ayrı-ayrı siyasətlərin də zaman-zaman qərəzli açıqlamalarının şahidi oluruq. Bu səbəbdən, nə qədər ki, dövlət və millət olaraq ermənilərlə qonşu olmaq "alın yazımıza" çevrilib, hələ uzun illər bir çox tarixi həqiqətlərin onlar tərəfindən təhrif edilməsinə də cəhdlər olacaq. Çünki, bu xalqın xisləti belədir. Bunun üçün qarşıdakı illərdə də Qarabağ gerçəkliyinin dünyaya çatdırılması üçün Azərbaycan diasporunun bütün üzərinə böyük yük düşür.

Diqqət edək, erməni separatçılarının 1990-cı ildə qəbul etdikləri "müstəqillik bəyannaməsi"-ndə Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi ilə bağlı müddəa yer alır ki, həmin bəyannamə də sonradan Ermənistan Konstitusiyasına daxil edilib. Belə bir vəziyyətdə isə, Azərbaycanın bu ölkə ilə sülh sazişinin yalnız Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi ilə bağlı müddəanın konstitusiyadan çıxarılmasından sonra mümkün ola biləcəyi haqda tələ-

yədək Azərbaycan dövlətinin qəti mövqeyi və ədalətin bərpası istiqamətində aparılan diplomatik səylər nəticəsində 18 ölkənin qanunverici orqanı, ABŞ-ın 24 ştatı, həmçinin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Türk Dövlətləri Təşkilatı Xocalıda baş vermiş faciəni soyqırımı kimi tanıyıb. Xarici ölkələrdə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış 10 abidə mövcuddur.

2020-ci ildə Berlində Brandenburq qapıları qarşısındakı Paris meydanında keçirdiyi II Ümumavropa Qarabağ mitinqi, 2022-ci ildə Vaşinqtonda Kapito-

təşkilatları və diaspor üzvləri ölkəmizin önəmli günləri ilə bağlı yüzlərlə tədbir təşkil edir, Avropa və ABŞ-nin iri şəhərlərində, mühüm siyasi mərkəzlərin qarşısında Azərbaycan bayrağı qaldırılır. Bu və bunun kimi tədbirlər ölkəmizin təbliğində və dezinformasiyaların qarşısının alınmasında böyük rol oynayır.

Qərbi Azərbaycan məsələsinin təbliği

Görünən odur ki, postmüharibə dövründə Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə

dış Konsepsiyası barədə müfəssəl məlumat verilir.

Xaricdə yaşayan qərbi azərbaycanlıların həyat və fəaliyyətindən bəhs edən xüsusi proqramlar hazırlanaraq Komitənin youtube kanalı olan Diaspor TV-də, İctimai Televiziya ilə ortaqla yihə olan "Vətən uzaqda deyil" proqramında və Diaspor FM-də yayımlanır.

Komitə Türkiyənin İğdır və ya Qars şəhərlərinin birində özəl tədbir - Şərqi Anadoluda Yaşayan Azərbaycanlı Gənclərin Forumunun keçirilməsini də planlaşdırır. Komitə sədri Fuad Mu-

Postmüharibə dövründə Azərbaycan diasporu

Yaxud Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin qarşıdakı dövəmdə əsas hədəfləri nələrdir?

bi tamamilə anlaşılandır. Belə görünür ki, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin qarşısında duran əsas hədəflərdən biri də məhz bu kimi həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasıdır.

Aparığımız araşdırmalara əsasən, 44 günlük savaştan sonra diasporun işğaldan azad olunan ərazilərimizə 13 böyük səfəri təşkil olunub. O cümlədən, son illər 1000-dən çox xarici tarixçi, politoloq, jurnalist və hüquqşünas Komitənin xətti ilə işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfər edib və bu səfərlərlə bağlı yüzlərlə məqalə xarici mediada yayılıb. Bütün bunlarla yanaşı, indi-

li binasının qarşısında təşkil edilən Ümumamerika Xocalı mitinqi, 2023-cü ildə Vyanada keçirilən Ümumavropa Qarabağ mitinqi beynəlxalq ictimaiyyətin soyqırımı ilə bağlı müfəssəl məlumatlandırılmasında xüsusi rol oynayır.

33 il ərzində Xocalı soyqırımının dünyada tanınması, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlatılan "Xocalıya Ədalət" kampaniyasının geniş təbliğ olunması üçün xaricdəki Azərbaycan icmaları müstəsna xidmətlər göstərüb.

Ümumiyyətlə, hər il diaspor

Dövlət Komitəsinin qarşısında duran əsas hədəflərdən biri də Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasıdır. Əldə etdiyimiz məlumata əsasən, Komitə bu məqsədlə xaricdə yaşayan Qərbi Azərbaycan əsilli soydaşlarla bağlı fəaliyyəti daha da genişləndirir. Bu fəaliyyət Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin elan etdiyi Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyasına uyğun həyata keçirilir. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan qərbi azərbaycanlıların bazası yaradılıb, onlarla vaxtaşırı görüşlər keçirilir və soydaşlarımıza Qərbi Azərbaycana Qayı-

radov mətbuata açıqlamasında deyib ki, forumun 2025-ci ildə keçirilməsi nəzərdə tutulur: "Şərqi Anadoluda yaşayan həmvətənlərimizin əksəriyyəti ermənilərin Qərbi Azərbaycanda aparıcı deportasiya və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində ata-baba yurdlarından qovulan azərbaycanlıların varisləridir. Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyası həmin soydaşlarımıza diqqətin daha da artırılmasını tələb edir.

Düzgün seçilmiş strategiya

Şübhəsiz, Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Qarabağ həqiqətləri ilə yanaşı, Qərbi Azərbaycan məsələsinin dünyaya tanınması istiqamətində apardığı fəaliyyət düzgün seçilmiş strategiyanın tərkib elementləridir. Əslində, hazırda hər iki məsələ həm də Azərbaycan xarici siyasətinin əsas prioritetləri hesab olunduğundan, qurumun bu istiqamətdə atdığı addımlar təqdir olunmalıdır. Eyni zamanda, xaricdə yaşayan soydaşlarımız da, doğulduğu ərazidən, etnik kimliyindən asılı olmayaraq, Qarabağ məsələsində olduğu kimi, Qərbi Azərbaycan gerçəkliyinin dünyaya çatdırılması istiqamətində də ələ-ələ verməli, öz fəaliyyətlərini Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin siyasi xətti ilə uzlaşdırmalıdırlar. İnanırıq ki, bütün bunlar çox da uzaq olmayan tarixdə Qərbi Azərbaycan əsilli soydaşlarımızın öz tarixi dedəbaba yurdlarına qayıtması ilə nəticələnen və dövlətimiz tarixin müəyyən dövəmlərində ondan qoparılan torpaqlara sahib olacaqdır.

"Hürriyyət"

Şəhid qızından ölkə başçısına müraciət

Aytən Bağirova Təhsil Şöbəsinin müdirindən şikayətcidir

Samux rayonu, Sərkər kənd sakini Bağirova Ayten Cingiz qızı tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Saytımız vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə və Elm və Təhsil naziri Emin Əmrullayevə müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

"Cənab Prezident!

Cənab Nazir!

Mən, Bağirova Ayten Cingiz qızı, yazaraq diqqətinizə çatdırıram ki, keçən ilin iyul ayında işlə bağlı Samux Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Nurlana Həsənovaya müraciət etmişdim. O, sənədlərimi təqdim etməyimi istədi. Sənədlərimi verən zaman isə bildirdi ki, iş olan kimi sizə xəbər verəcəyik.

Bir müddət sonra, yəni sentyabr ayında Samux rayonu, Ziyadlı kəndində dayə işi olduğunu öyrəndim. Gedib maraqlandım, niyə iş üçün çağırılmadığımı öyrənməyə çalışdım. Mənim bu sorğu-sualım müdirin xoşuna gəlmədi. Mənə bildirdi ki, həmin işi şəhidin qardaşı yoldaşına verməmişik. Bu zaman mən də dedim ki, "şəhidin qızı deyil, yoldaşı deyil, qardaşının yoldaşına iş vermək məcbur idi?". Əlavə etdim ki, mən də şəhid qızıyam, onlardan daha çətin vəziyyətdə olan insanlar var... Nurlana xanım isə "yaxşı edib işi ona vermişəm, ürəyim kimə istəyir, ona da verəcəm", - dedi.

Keçən ilin oktyabr ayında Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsinin müdiri Anar Qədiməliyevun qəbulunda oldum. Anar müəllim dərhal Nurlana xanımla danışdı, bildirdi ki, "baxçadada iş olan kimi şəhid qızını işlə təmin edin".

Noyabr ayında yenidən iş oldu. Amma bu dəfə də Nurlana xanım qərəzli şəkildə məni yox, digər vətəndaşı işlə təmin etdi. Yenidən Nurlana xanımın qəbuluna getdim. Bu dəfə də bildirdi ki, "əcəb edib götürmüşəm, kimi istəyirəm, onu da götürəcəm, hara istəyirsiniz, kimə istəyirsiniz get şikayət et. Dedi ki, həтта istəyirsiniz Prezidentə şikayət et".

Cənab Prezident!

Cənab Nazir!

Mən şəhid qızıyam və təcili iş axtarıram. Lakin Samux Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Nurlana xanım mənə qarşı qərəzli yanaşaraq, işlə təmin olunmağıma imkan vermir.

Qeyd edirəm ki, artıq 2-ci dəfədir məsələ ilə bağlı Təhsil Nazirliyinə müraciət edirəm. İlk müraciətimdən sonra mənə zəng gəldi, şikayətimi dinlədilər. Sonradan Samux rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Nurlana Həsənova ilə danışıldıqdan sonra mənə dedilər ki, "Nurlana xanım sizdən qabaq olduqları üçün o xanımları işlə təmin edib".

Belə çıxır ki, Nurlana xanım Prezidentin sərəncamını heçə sayır? Mən şəhid qızıyam, mənim müraciətimə növbədən kənər baxılmalı deyildimi?!

Mən heç kəsdən pul, yaxud da yardım istəmirəm. Öz əziyyətimlə pul qazanıb, ailəmin yanında olmaq istəyirəm. Xahiş edirəm, vəziyyətimi nəzərə alıb göstəriş verəsiniz. Məndən əvvəl işə götürülən adamlar niyə şəhid ailəsindən qabaq işlə təmin olunub, onun araşdırılması üçün də tapşırıq verin.

Bir daha deyirəm, səbəbini bilmirəm, amma Nurlana xanım qərəzli şəkildə məni işlə təmin etmir".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Vətən sevdalısı yad edildi...

Bunyadeli Pələngovun 65 yaşı qeyd olundu

lan Vətən övladlarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla anıldı.

Dövlət Himnin sədaları altında başlanan tədbirdə çıxış edənlər şəhidin şərəfli ömür və

lərdə Azərbaycan oğullarının göstərdiyi qəhrəmanlıq və şücaətindən böyük qürurla söz açdılar.

Məktəblilərin ifasında səslənən Vətəni, qəhrəmanlığı tərənnüm edən şerlər tədbirə sevdalı bir ovqat gətirdi.

Məlumat üçün qeyd edək ki, ölüm-

Vətən, torpaq uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalanlar heç vaxt unudulmur, onlar əbədi olaraq köç etdikləri ürkəklərdə yaşayırlar. Belə unudulmaz qəhrəmanlardan biri də dağlar diyarı Lerikin Züvüç kəndindən olan Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidi Bunyadeli Qulam oğlu Pələngovdur.

Bu günlərdə qəhrəmanın 65 yaşı tamam oldu. Adət üzrə Bunyadəlinin doğum günü leriqlilər və doğmaları tərəfindən böyük ehtiramla yad edildi, barəsində unudulmayan xatirələr dilə gətirildi.

Rayon rəsmilərin, şəhid ailə üzvlərin, ictimaiyyətin, şagird və müəllimlərin qatıldığı tədbir qəhrəmanın adını daşıdığı Züvüç kənd tam orta məktəbində baş tutdu.

Əvvəlcə doğma Azərbaycanımızın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhidlik zirvəsinə uca-

döyüş yolundan danışaraq bildiriblər ki, baş leytenant Bunyadeli Pələngov 35 illik qısa, lakin şərəfli həyat yolunda

əsl qəhrəmanlıq nümunəsi göstərmişdir. Bu gün onun həyat yolu hər bir gənc üçün örnekdir.

Natiqlər Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Vətən müharibəsində ordumuzun qazandığı qələbədə, tarixi Vətən torpaqlarının işğaldan azad olunması uğrunda gedən döyüş-

süzlüyə qovuşan qəhrəman Bunyadeli Pələngov 1957-ci il Lerik rayonunun Züvüç kəndində dünyaya göz açıb, 1992-ci il iyunun 26-da Aran zəmin yüksəkliyində gedən qanlı döyüşlərdə Vətən üçün canından keçib.

Şəhidin cənəzəsi Şəhidlər Xiyabanında torpağa tapşırı-

lib. Ölümündən sonra "İgidliyə görə" medalla təltif olunub.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Babanın Vətənə sevgi borcu

Sanlı tariximizin unudulmaz səhifəsinə çevrilən 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan qələbə qəhrəman Vətən övladların qanı, canı bahasına əldə olundu. Astara rayonunun Ərçivan qəsəbəsində dünyaya göz açan Baba Əhməd oğlu Qasimov da haqq savaşımızda erməni diğallara qarşı döyüşdə misilsiz şücaət göstərərək ömrünün 31-ci ilində şəhidlik zirvəsinə ucalıb.

Vətən sevgisi, torpağa bağlılıq ana südü ilə birgə keçmişdi Babanın qanına. Odur ki, həyata dərk edən gündən müqəddəsliyinə tapınmış doğma Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Qarabağda erməni işğalçıların vəhşi hərəkətlərini heç cür vicdanına sığışdırı bilmirdi. Qəlbində düşməne sonsuz nifrət gəzdiren Baba əsgər yaşına çatıb ordu sıralarına yola düşəndə əsas amalı məqamı gələndə diğallardan Vətənin, millətin qisasını layiqincə almaq olur...

Əsgər Baba o dövrün ən qaynar bölgəsində əlinə silah alıb adına can dediği Azərbaycanın keşiyini çəkir. Ləyaqətli xidməti, mərdliyi, Vətənə sədaqəti onu əsgərlərin, komandirlərin yanında üzəgə edir. Təlimlərdə göstərdiyi fəallığı nümunə olur. Baba müqəddəs əsgəri borcunu başa vurub doğma kəndinə qayıdır. Amma Vətən torpaqlarının erməni diğalların tap-

dağında olduğu bir vaxtda heç cür evdə qərar tuta bilmir. Yerini cəbhə bölgəsində görən Baba yenidən hərbi xidmətə yollanır. Ve gizir rütbəsində yağıdan alacağı qisas gününə hazırlaşır.

Baba 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində yağıya qan qusdurur. Belə ki, ölüm-dirim savaşında çoxlu sayda erməni yaraqlısını məhv edir. Azad olunmuş Lələ-təpədə Azərbaycanın qələbə bayrağı dalğalandıqda çox sevinən Baba olur. Həm də göstərdiyi igidliyə görə koman-

dirləri tərəfində "Canavar" ləqəbini alır.

Baba Qasimov adətli üzrə təlimlər zamanı xüsusi peşəkarlıq göstərir, gördüyü işlərlə yalnız özünə hörmət qazandırır. Bir müddət sonra Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrində xidmətə keçir. Vətən müharibəsi başlayanda kəşfiyyatçı kimi odun-alovun içinə atılır. Füzulinin, Qubadlinin, Xocavəndin azadlığı uğrunda gedən ağır müharibələrdə rəşadət nümunəsi göstərir, düşməne ciddi itkilər verir. 30 ilə yaxın işğaldan azad Azərbaycan torpaqlarında bayrağımız ucaldıqca "Bu gün görmək üçün yaşamışam mən. Bundan sonra ölüm də olar", - kəlmələri Babanın dilindən düşmür. Vətən, torpaq uğrunda hər an canından keçməyə hazır olan qəhrəman 2020-ci il oktyabrın 20-də Qubadlıda gedən gərgin döyüşlərdə şəhadətə qovuşur.

Şərəfli ölümü bütün xalqı üçün başucalığı olan Baba dövlət tərəfindən "Vətənə xidmətə görə" 3-cü dərəcəli ordenə, "Vətən uğrunda", Füzulinin, Qubadlinin, Xocavəndin azad olmasına görə medallara layiq görülür.

Vətənə sevdalanıb, ömrünü ona verən Baba kimi mərd insanlar heç zaman unudulmur. Cismən aramızda olmasalar da, mənən qəlblərdə yaşayır, qərinələr boyunca böyük ehtiramla xatırlanırlar...

Zəfər ORUCOĞLU

Əməkdar rəssam Mübariz Əkbərov - 70

rəngkarlıq və tətbiqi incəsənət müsabiqə sergisində onun əlişlərindən ibarət sənət əsərləri birincilik qazanıb.

Məhz bu gün zəngin ahəngi ilə bəzədilən yaradıcılıq yolu tükənmez olan Mübariz Əkbərov özünün sənət nümunələri ilə Almaniya, Böyük Britaniya, Danimarka, Fransa, Rusiya və Türkiyədə təşkil olunan bir sıra beynəlxalq sergilərdə ölkəmizi uğurla təmsil edir. Müxtəlif ölkələrdən dövətlər əlsə də ustad sənətkar Ulu Şeyx Nizami yurdu olan Qədim Gəncəni tərək etmir. Bu barədə özü isə belə deyir: "Londonda təşkil olunan sergide əlişlərimi

lüm zirvəsi" romanının motivləri əsasında ekranlaşdırılan "Cavad xan" tammetrajlı bədii filmində istifadə edilən Gəncə xanının hərbi geyim dəsti və qılınçı da məhz Mübariz Əkbərovun əlişidir. Onun dekorasiyalarda işlədiyi şəbəkə texniki üsulu hər zaman dünyanın gözəllik harmoniyasını duymaq bacarığı qədər həssas duyğularla tərənnüm edilməkdədir. Sənətkar hazırladığı hər bir silahın kimə məxsusluğunu, adını və yaranma tarixini də dəqiqliklə öyrənir. Bu haqda söhbət düşərkən ustad sənətkar deyir: "Xalqımızın məğrur mentalitetinə xas olan etik-mənəvi normalar,

Emalatxanası tarixin yaddaşındır

Hər zaman Ulu Şeyx Nizami yurdu olan qədim Gəncə böyük tarixi şəxsiyyətlər yetirməklə elm, mədəniyyət beşiyi hesab edilib. Bu qədim torpaq özünün tarixi ənənələrini qorumaqla yanaşı yetişdirmiş olduğu şəxsiyyətləri ilə tanınıb. Məhz onlar öz yaradıcılıqları ilə Gəncənin adını ucalda bilib. Hər zaman olduğu kimi özünün əsrarəngiz gözəlliyi ilə insanı valeh edən, qəhrəmanlıq tarixinin bir parçasına çevrilən, şer-sənət beşiyi olan qədim Gəncədə dünyaya göz açan, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar rəssamı, "Turan" Elmlər Akademiyasının fəxri akademiki Mübariz Səməd oğlu Əkbərovun əsrarəngiz yaradıcılıq yolu, sənət dünyası nəinki ölkəmizdə, habelə onun hüdudlarından kənarda da ünlü sənət nümunəsi olaraq geniş şəkildə tanına bilib. Məhz bu gün Mübariz Əkbərov yaradıcılığından söhbət açmaqla onun əsrarəngiz sənət nümunələri haqqında ətraflı danışmaq istərdim.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Müqəddəs İslamda ədalətin rəmzi hesab edilən dini əşyalardan biri də İmam Əlinin qılınçı adlanan "Zülfüqar"dır. İnsanlarda "Zülfüqar" qılınçı ilə bağlı ən geniş yayılmış təsəvvür onun haşauctu olmasıdır. Bu gün də "Zülfüqar" qılınçı hazırlanan suvenirlərdə, bəzək əşyalarında rəmzi olaraq ikihaçalı qılınç kimi təsvir olunur. Ancaq əslində, bu təsəvvür də doğru bildiyimiz yanlışlardandır. Uzun illərdən sonra belə bir qılınçın daha doğru və düzgün görünüş formasını əldə edən Mübariz Əkbərov gərgin zəhməti sayəsində məhz bu sə-

öndər, mərhum Heydər Əliyev iştirak edirdi. O, mənim əlişlərimlə tanış olan zaman belə bir sual verdi: "Sən Həzrət Əlinin Zülfüqar qılınçını düzəldə bilərsənmi?" Bu sualdan sonra çox düşündüm. 20 ildən artıq bir zaman idi ki, "Zülfüqar" qılınçının forması və onun üzərində hansı naxışların olduğu haqda araşdırmalar aparırdım. Bir çox ölkələrin muzey işçiləri, ədəbiyyatçıları və din xadimləri ilə söhbətlər etmişəm. Araşdırmalarım nəticəsində belə qərara gəlmişəm ki, "Zülfüqar" qılınçının uc hissəsi daxilən ikitərəflidir. Bunun isə bir çox üstünlükləri var. Bir çox mənbələrdə isə qılınç ikihaçalı təsvir olunur. Məncə bu yanlış fikirdir, çünki fiziki olaraq ikihaçalı qılınçı idarə etmək çox çətin olar-

ha dolğun məqamlarını sevə-sevə dinləndirməyi bacarır. Belə ki, maraqla dinlədiyim həmsöhbətim deyir: "Bədii metal sənəti ilə məşğul olduğum zaman hiss etdim ki, rəssamlıqdan bəhrələnməklə sıradan çıxmaq üzrə olan qədim silahlara yeni bir ömür verə bilərəm. Bu yeni ömür isə mənim bir sənətkar olaraq tarix qarşısında vətəndaşlıq borcum hesab edilə bilər".

Təbii ki, bu gün onun evindəki kiçik emalatxanasında böyük sevgi və məhəbbətlə hazırladığı əsərləri arasında ispan və ingilis xanımlarının istifadə etdiyi "pika", ərəblərə məxsus "yamən", Nepala xas olan "kukri", fransızlara məxsus "şpaqa" və Yaponiyanın simvoluna çevrilən "katana" kimi əl işləri və digər milli silah növləri mədəniyyət tariximizin bir parçası hesab edilməklə böyük bir tarixi özündə yaşatmaqdadır. Bu gün sənətkarın əl işlərindən ibarət olan qılınclar dünyanın bir çox məşhur muzeylərində və fərdi kolleksiyalarında qorunub saxlanılır. Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, 2008-ci ilin oktyabr ayının 10-da Bakı şəhərində Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 85 illik yubileyinə həsr olunan

görüb təklif etdilər ki, daimi olaraq bu ölkədə qalım. Ancaq heç zaman bu barədə düşünməmişəm. Doğma Gəncəmi nəinki Londonda heç bir ölkəyə dəyişmə-rəm".

Bu gün xüsusi olaraq qeyd etməliyəm ki, Mübariz Əkbərovun işlədiyi xəncər, qılınç qəbzələri və qınları, buynuzdan hazırladığı badələr, əl əsaları, döyüş libasları, bel kəmərləri və digər işləmələr müxtəlifliyi və zənginliyi ilə hər zaman diqqət mərkəzində olmağı bacarır. Qeyd etmək lazımdır ki, 2009-cu ildə ekranlara çıxan Sabir Rüstəmxanlının "Ö-

özünəməxsus davranış qaydaları kişilərə aid edilən zərgerlik nümunələrinin tipoloji azadlığını izah edən faktorlardır. Bu baxımdan zərgerlik örnəkləri kişilər arasında əsasən soyuq silahın tərtibatında özünü göstərirdi. Müxtəlif yaraq-yasaq, qılınç və xəncərlər təyinatından savayı, həm də yüksək sənətkarlıq örnəkləridir. Xəncər yaraq olmaqdan əlavə, həm də kişilərin ənənəvi üst geyim komplektini tamamlayan dekorativ bəzək növü olaraq hər zaman diqqətimi özünə cəlb edib. Bu səbəbdən də hər zaman məhz onun qılının və qəbzəsinin yaraşıqlı görünməsinə xüsusi diqqət yetirmişəm".

Ömrünün 70-ci baharına qədəm qoyan Respublikanın Əməkdar rəssamı Mübariz Əkbərov öz sənət incilərinin parlaq işığının şölesində böyük bir yolu uğurla davam etdirir. Amalı və məqsədi uğrunda yorulmaq bilmədən uğurla addımlayır. Ulu Nizami Gəncəvinin yurdu olan qədim Gəncədə sənət şölesinin nur işığı qədər parlaq sənət incilərini möhtəşəmlə təqdim edir.

Anar Ərtoğrul Burcəliyev
Teatrşünas-tənqidçi

nət əsərini ərşəyə gətirməyə müvəffəq olub. Bu haqda söhbət düşərkən o, deyir: "Bildiyiniz kimi "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illiyinə həsr olunmuş təntənəli gecə Türkdilli dövlətlərin VI Zirvə toplantısına gəlmiş dövlət başçılarının iştirakı ilə Bakı şəhərində 2000-ci il aprel 9-da keçirilib. Bu ərəfədə həm də geniş miqyaslı əlişlərdən ibarət sergi də təşkil edilmişdir. Sergide Ulu

dı. Bu baxımdan onu daha dolğun bir formada yaratmağa müvəffəq ola bildim. Uzun araşdırmalardan sonra polad və gümüşdən hazırladığım "Zülfüqar" qılınçını əqiq və gümüş naxışlarla bəzəyib, üzərinə isə ərəb dilində "Əli kimi igid, Zülfüqar kimi qılınç yoxdur" sözlərini yazdım".

Sənətkar söhbətləri zamanı həmçinin çox maraqlı və həm də incə bir həssaslıqla sənətinin da-

Son vaxtlar Novruz bayramı tətilində bir yazı yazmağı adət etmişəm. Bu il mövzu seçilməmişdi. Builki bayram dönəmində baş verən hadisələr dünyanı elə qarışdırdı ki, nəse yazacağım barədə düşünmürdüm. Problemlər məni dərinədən narahat edirdi. Doğma Türkiyədə baş verən İmamoğlu məsələsi beynimizdə axırıncı neyronu partlatdı...

Ölkəmizin yüksək çinli məmurları da işdən haqlı olaraq qovulduqdan sonra, bütün dini adətləri yerinə yetirməklə məşğul olur. Bu barədə fikirləşərkən birdən aklıma gəldi ki, "yuxusuz gecələrin hekayəti" silsiləsindən bir yazı yazmaq daha yaxşıdır. Beləliklə, bu gecəni yatmadan nəzərinizə təqdim olunan hekayəni yazdım. Əvvəlcə hekayənin mövzusunu yazmaq istədim, alınmadı. Fikirləşdim ki, yazının məzmununa uyğun ad qoymaq olar, tək uşağ doğulsun, ad qoymağa nə var?! Birdən yadıma düşdü ki, köhnə dəftərimdə qırıq-qırıq cümlələrlə yazılmış yazılar var. Bunlardan birini oxumağa çalışdım, çətinliklə oxudum.

...Bu gün heç bayıra çıxmamışam. Bakının onsuz da ekoloji cəhətdən çox da əlverişli olmayan havasını almaq üçün mütləq gəzməyə çıxmısan ki, ekoloji cəhətdən korladığımız mühitdə, heç olmasa, bir az nəfəs alağ. Havadan başqa, yaşıl rəngi və yaşıllığı çox sevirəm. Süni olsa da, qulluq olunan parklarda yaşıllıq adama bir az rahatlıq verir. Mən özüm şəxsən əhvalımın ən pis olduğu zaman bu yaşıllığı seyr edəndə rahatlıq tapıram. Bilmirəm, nədənsə hər cür rəngli gözələrin (qara, göy, qumral, qonur, miyanə və s.) sırasında ancaq yaşıl gözələri istəyirəm, daha doğrusu sevirəm.

Hər rəngin öz gözəlliyi var. Amma yaşıl rəng həyatın simvoludur, canlılıq simptomudur. Yaşıllığın gözəlliyini tamamlayan, təbii rezonans doğuran - burada olan parklardakı fantanlardır. İnsanın yorulmuş və ya ezilmiş, ya da küncə sıxılmış ruhunun dincəl-məsində fantanların sərinlik və rahatlıq gətirən şırıltısı və üzərinə gələn xırdaca su damcılarının əvəzsiz substansiyasıdır. Doğrudur, bu fantanlar və yaşıllıqlar kəndimizdəki yaşıllıqların, təbii məşələrin və şir-şiraların (bu deyimdə ən əsas yeri ermənilərin tutduğu yaşıllıqlarımız, bulaqlar, çaylar, şəlalərimiz tutur) yerini verə bilməz! Bulaqların və onların toplusu şəklində yaratdığı çayların suyunun dadını verə bilməse də, yaşıllıqlar gözəl nemətdir, qismətdir. Şairlər soltanı Zəlimxan demişkən:

**Yağış gözəllərin öpür üzünü,
Damcı pıçılıyla deyir sözünü,
Şəlalə qayadan atır özünü
Tufan dağı sevir, dalğa dənizi.
Biz niyə sevməyək bir-birimizi.**

Onu da demək istəyirəm ki, bulaqların suyu nə qədər ləzzətli olsa da, dağların bulaqlarının qarışığından əmələ gələn axan çayların suyu daha ləzzətli olur. Bu halın öz

Yaşıl rəngin üstünlüyü

**Eldar
MƏMMƏDOV**

başlanğıcını kiçik Qafqaz sıra dağlarından alan çayların misalında görmək olur.

Bütövlükdə, bizim üçün ən böyük fəlakət - bu suların insanlara tərəfindən ekoloji cəhətdən çirkləndirilməsidir. Xalqının şairi olan bir şair (Qiyas Vəkilov - ləqəbi Əcaib) belə deyir şerində:

**Yanğın söndürəndir
su ki əzəldən
Nədən gözün yaşı üz
yandırır**

Necə də müdrik, sadə və anlaşıqlı ifadə. Təvsiyə ehtiyac yoxdur. Tanınmış, görkəmli kimyaçı alim, professor, yüksək sənətkarlıqla dillərdə əzbər olan şeirlər yazan Mərkəz Məmmədov isə bütün problemlərin su qarışıq hamısının haqqında belə deyirdi:

**Havam çirkli, suyum lilli,
Maaşım da sizə bəlli.
Arvadım da acı dilli,
Deyin necə yaşayım mən.**

Burada "acı dilli" ifadəsini "zəhər dilli" ilə əvəz etmək olar. Gözümün ikisi də aydın, camaat neyləsin ki, sən mən maaşın azdır, arvadında acı dillidir. Sən də söz cütləyəne kimi, çoxlu pul qazan, arvad biçərə də zəhər dilli olmasın. Deputat ol, akademik ol, pul qazan. Qorxma ay mağmın, elə bilirsən deputat elə aldığı bir min yarım manatla dolandır(- Bu hekayə yazılan zaman deputatların maaşı belə idi, sonradan artırıdılar onların əmək haqlarını). Onların hər birinin əlavə qazanc gətirən obyektləri var.

O biri şairə də cavabım belədir, su ona görə üzü yandırır ki, onun içinə cürbəcür kimyəvi qatqılar qatılıb. Bəs nə!!!

Bu yazımı işləməyə başlayanda Novruz bayramının ən zirvə gününün gecəsi idi. Öziz oxucular, ona görə, gəlin, bu bayramın əsas atributları olan ünsür (element) haqqında bəzi məlumatları bölüşək. Bu ünsürlərin dördü də çərşənbələrdə qeyd olunur. Bunların içərisində mənə ən çox maraqlandıran hava -

atmosfer ünsürüdür. Axı mən sizə dedim ki, mən yaşıl rəngi, yaşıllıqları, yaşılı gözələri sevirəm. Onu da deyim ki, təbiətin bu dörd ünsürünün qovuşağında yaranan yaşıllıq həyatın onurğa sütündür. İstər okeanların, istər də dənizlərin dibində yer kürəsinin, geosferin, istər atmosferdə olan şəraitdə günəş enerjisinin hesabına əmələ gələn qidalar və digər həyat üçün zəruri vasitələr yaranır. Bu səbəbdən, yaşıllıq insanın özünü çox rahat və inamlı hiss etdiyi aləmdir.

Burda belə məsələ ortaya çıxır ki, yer kürəsində canlılar, o cümlədən insanlar (homo sapiens) müxtəlif formalarda digər canlılarda toplanmış günəş enerjisinin hesabına fəaliyyət göstərir; yaranır, yaşayır, sonra məhv olur. Təkaləhliliyin yaranması məsələsində xidməti olan bütün peyğəmbərlər də günəşə siltayış etmişlər. Təkaləhliliyi qəbul etməyə çalışan Misir fironu Amenhotep özünün Günəş kultu Atona olan sevgisini həmişə çox böyük coşğunluqla bildirmişdi. O, günəşi bütün canlıların yaradıcısı və qoruyucusu kimi çox böyük bir coşğunluqla vəsf etmişdir.

Sonralar Ehnaton devrildi. Bundan sonra enerjisi aşılıb-daşan Musa peyğəmbər (onun köməkçisi) ayrı bir yol seçərək, yeni krallıq yaratmaq fikrinə düşmüşdü. Beləliklə, yəhudiləri özünə xalq seçən misirli Musa (Moisey) onlarla birlikdə Misiri tərk edərək, yeni yurd salmışdı. Sonrakı taleyi isə onun yəhudilər tərəfindən öldürülməsi ilə nəticələndi. Təkaləhliliq dininin dünyanı fəth edən, bir çox imperiyalar yaradan xalqlar və onların liderləri yunanlar (makedoniyalılar), romalılar və s. təkaləhliliq yarada bildiklər halda bunu misirilər yaratması da heyretəmizdir.

Günəş enerjisinin belə böyük xidmətini nəzərə alan bizim ulu babalarımız da ona siltayış etmişdir. Ona görə də "Odlar yurdu", "işiq haqqı", "işiq mənə qənim olsun"

(Yuxusuz gecələrin növbəti hekayəti)

ifadələri hələ də dilimizdə işlənir. Hətta Sovet imperiyası dönəmində S.Vurğun və S.Rüstəm tərəfindən yazılmış, musiqisi Ü.Hacıbəyov tərəfindən bəstələnmiş Az.SSR-nin himnində də bu ifadə var idi:

**Qoy var olsun Azərbaycan
Odlar yurdu, ana vətən,
Qoca şərqi işiq saçır
xalqımızın qüdrətindən.**

Bilmirəm, bu ifadələr nə əcəb QKB-nin və İran mollalarının nəzərindən qaçmış idi...

Öz aramızdır, deyəsən məqsəddən uzaqlaşdıq. Yox-yox, bu, elə məqsəddə yaxınlaşmaqdır. Beləliklə, günəşin enerjisi kosmosdan, sonda atmosferdən keçərək öz qiymətli enerji yükü ilə yerə çatır. Mən çalışdım ki, ağ işiq haqqında bəzi məlumatlar verim. Lakin bu barədə mən elmi məqalə yazmaq fikrinə gəldim və əziz oxuculara borclu qaldım (söz verirəm ki, bu vədimi yerinə yetirəcəyəm). Ağ işiq müxtəlif dalğa uzunluqlu işıqlardan kompozit olunmuş mürəkkəb tərkibli fiziki hadisədir. Ayrı-ayrı işıqlar müxtəlif rənglər verir. Onların müxtəlif kompozisiyaları əsasında hazırda çox inkişaf etmiş müxtəlif işıqlanma texnikasından elmin və texnikanın bütün sahələrində istifadə olunur. Bununla bərabər, alimlər işığı fizika elminin ən qara ləkəsi adlandırırlar.

Bəzi növlərinin rəngləri barədə qeyd etmək istəyirəm, Nyutonun ağ işığın, günəşin spektrinin, müxtəlif növ işıq növlərinin qarışığından əmələ gəlməsini kəşf etdikdən sonra, bir çox eksperimentlər aparılmış və işığın müxtəlif növlərinin kompozisiyaları dərindən öyrənilmişdir.

Əgər günəşin ağ işığından qırmızı rəngli hissəni ayırsaq, bu zaman göy-yaşıl işıq alınır. Əgər göy işığı ayırsaq, nəticədə sarı rəngli işıq, yaşıl işığı götürsək, nəticədə bənövşəyi rəngli işıq alınır. Digər tərəfdən, göy-yaşıl və qırmızı rəngli işığı qarışdırarkən ağ işıq alınır. Uyğun olaraq sarı və göy işığın kombinasiyası zamanı ağ işıq alınır. Beləliklə, işıqların mürəkkəb kompozisiyaları əsasında müxtəlif sahələrdə: tibbdə, kənd təsərrüfatında, müxtəlif cihaz və aparatların istehsalında, müxtəlif tədbirlərdə, konfranslarda, qurultaylarda, hərbi-kəşfiyyat işlərində elmi cihazların istehsalında bu işıq texnologiyasından, rəng komplekslərindən uğurlu istifadə edilir. Təbiətdə bu kompozisiyalar insanı valeh edəcək dərəcədə gözəl yaranmışdır. Məsələn, tovuz quşu və ya digər dekorativ quşların heyretəmiz rəngi təbiətin möcüzəsidir. Hətta xoruzların parıltılı mürəkkəb əvəzlənməz rəngləri, müxtəlif çalarları diqqət çəkəndir. Mənimse marağım və diqqətim bu rənglərin içində ən çox yaşıl rəngədir. Təbii yaşıl rəngli meşəliyə, çəmənliyə yönüm düşəndə əhvalım o dərəcədə yaxşılaşır ki, özüm də təəccüb edirəm.

Cəhənnəm olsun hər şey! Oturmaşam fantanların arasında, ətrafı seyr etməkdəyəm. Oturduğum yerdə yuxuya getmişdim. Fikir dünyası çox uzağa aparmışdı məni. Bu za-

man ətrafda dəmir hasarlar diqqətimi cəlb etdi. Yaşıllıq istəyirəm. Yaşıl işıq açıq yoldur. Bir rəssamın çəkdiyi rəsmlərə baxarkən heyretimdən yerimdəcə donmuşdum. Mənim beynimdə və təfəkkürümdə çox fikirlər vardır. Amma bu rəssamın çəkdiyi tablolarla təsviri elə sənətkarlıqla yaratmışdır ki, adamı valeh edirdi. Sonra qalereyadan çıxıb ətrafı seyr etməyə başladım. Soyuq vurmuş yarpaqları yaşıl rəngini itirmiş evkalipt ağacları özləri də saralmışdı. Ara-sıra seyrəlməmiş yaşıllıqlar da saralmışdı. Dünyanı bürüyən böhranlar və hər yerdə baş verən qırıqlar və müharibələr tüğyan edir, axı biz hələ Covid-19-un zibillərindən qurtarmamış bu payğılar meydana çıxdı....

Yaşıllıq bu problemləri həll edə biləcəkmizi?!

Dünya sülh bağlayacaq, hasarlar Berliindəki kimi söküləcək. Ruhuma doğma olan bu rəng dünyanı öz ağuşuna alacaqdır. Axı mən evə getməliyəm. Avtobuslarda basabas, zirvə vaxtıdır. Hamı işdən çıxıb evə qaçır. Nəqliyyatın qiyməti bahalaşıb. Dərmanlar və tibb xidməti də. Xeyir-şərə də getmək çətinləşib.

Bütün filosoflar və sosioloqlar cəmiyyəti hərtərəfli tədqiq edərək, şərh etmişlər. ancaq cəmiyyətin yaxşılaşma doğru real yolunu göstərə bilməmişlər (K.Marksin kəlamının mənim tərəfindən düşünülmüş improvizasiyası).

Bu yazının ilk qısa süjeti təxminən 15 il bundan əvvəl cızılmışdı. Bu ilki Novruz bayramı tətilində 22, 23.03.2025-ci il tarixdə yuxusuz gecələr nağılları serialında tamamlandı.

Yazını təzə yazdığım bir şeirle bitirirəm. Bayramınız mübarək. Gələn görüşlərdə.

Dəyməz

İnsan ağıllıdır, vətən gözəldir
Bir ovuc delidən qorxmaz dəyməz
Öyrlərə zərbə vuran düz əldir,
Usanıb aradan çıxmağa dəyməz.

İnsanlar doğulan, yaranan gündən,
İgidlər vuruşdu çıxdı zülümdən.
Mən deyirəm od tökülün dilindən
Düşməni yüngülcə vurmağa dəyməz

Vüqarlı oğulsan böyük millətin
Tarixdə yaranıb neçə dövlətin
Yolçusuyuq igidliyin, hümmətin
Çatar möhkəm əllə gücün, qüdrətin
Nəmədi vurduğun toxmağa dəyməz

İgidin qolları açılacaqdır
Zəngəzur yolları açılacaqdır
Qızılgül gülləri açılacaqdır
Şirin arzulardan qopmağa dəyməz

Şair Eldar sevir öz obasını,
Bütöv Azərbaycan saz havasını
Yaşıl rəng bezəsin türk dünyasını
Başqa rəng axtarıb tapmağa dəyməz.

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi və “Gələcəyə Körpü” Gənclər İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə Gəncə şəhərində Qeyri hökumət təşkilatları üçün qrant müsabiqəsinin qalib layihələrindən biri hesab edilən “Region gənclərinin kinematografiya akademiyası” adlı bir projenin həyata keçirildiyi haqda məlumat aldım. Məqsəd kinematografiya sahəsinə marağı olan region gənclərinin yaradıcılıq potensialını üzə çıxarmaq və onların peşəkar səviyyədə təcrübələrini artırmaqdan ibarətdir.

Qeyd etməliyəm ki, layihə çərçivəsində təlimçi, kinorejissor Rəhman Fürqətoğlu gənclərlə “ssenaristlik”, “rejissorluq”, “aktyorluq” ixtisasları istiqamətlərinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə hər biri üzrə iki gün ərzində öz peşəkar bilik və təcrübəsini bölüşüb. Bu təlim günlərində iştirakçılarla qısametrajlı filmin çəkilişi üçün vahid bir ssenari üzərində işlənilib, rejissor quruluşu edilib, həmçinin ilkin aktyor məşqləri həyata keçirilib.

Layihə çərçivəsində təqdim olunan bir ssenari mənim də diqqətimi cəlb etdi. Əslində gənc yazar Vaqif Əmiraslanın qələmə aldığı “Cəhənnəmlər arasında” qısametrajlı film ssenarisi ilk baxışda oxunuş zamanı bəsit, mənə və məqsəd aydınlığı tam geniş olmasa da maraqla oxundu. Qeyd etməliyəm ki, qeyri-peşəkar və bu istiqamətdə ilk qələm məhsulu olan yazar Vaqif Əmiraslanın fikir zənginliyi qısametrajlı film ssenari layihəsi üçün həm də uğurlu addım kimi dəyərləndirilə bilər.

İlk səhnə olaraq müəllif tərəfindən əlil arabasında oturmağa məhkum olunan Cahidin həyatı və onun sıxıntıları buna baxmayaraq tək başına həyatla mübarizə əzmi geniş formada təsvir edilib. Bunu ilk səhnədən olaraq onun anası ilə olan telefon danışığında belə dərin hisslərlə duymaq mümkündür.

Müəllifin ilk səhnə ilə bağlı təsvir etdiyi Cahidin həyatını və sıxıntılarını dərin hisslərlə təqdim etməsi əsərin başlanğıcında oxucunun diqqətini daha çox cəlb edir. Cahid, əlil arabasında oturmağa məhkum olmuş bir gəncdir və bu vəziyyət onun həyatını həm fiziki, həm də psixoloji baxımdan çox ağırlaşdırır. Lakin müəllif Vaqif Əmiraslan bu sıxıntıları yalnız bir cismi məhdudiyyət kimi deyil, eyni zamanda ruhsal bir mübarizə kimi təsvir edir. Cahidin əlil arabası onun daxili azadlığını, həyatda qalma gücünü və mübarizə əzmini simvollaşdırır.

Telefon danışığı, bu başlanğıcda xüsusilə mühüm bir rola malikdir. Cahidin anası ilə danışığı, həm də onun bu həyat mübarizəsində tək qalmasından qaynaqlanan yalnızlıq və sevgisizlik hisslərini aşkar edir. Anası ilə olan söhbətində onun səsləndirdiyi emosiyalar, həm qarşılıqlı qayğı, həm də dərin narahatlıq hissi ilə doludur. Bu danışığa, Cahidin anasına “güclü olmağa” və onun üçün mübarizə etməyə qərarlı olduğunu anlamaq olur. La-

kin bir tərəfdən də, bu qərarlılıq onun həm öz daxili gücünü, həm də həqiqətən nə qədər dəstəksiz olduğunu bariz şəkildə göstərir.

Telefon danışığında Cahidin anasına verdiyi reaksiyalar, onun içindəki dərin kədər, çaşqınlıq və tənhalıq hisslərini əks etdirir. Anası ona qoruyucu və qayğıkeş bir şəkildə “yaxşı olacağına” dair inamını bildirir, lakin Cahid artıq həyatın qəddar reallıqları ilə üzləşmiş və bu “yaxşı olacağına” dair vədlərə tək cəlb etməkdə çətinlik çəkir. Onun anasına verdiyi cavablarda, hər kəlmədə həyatla mübarizə aparan bir insanın ruhu və əzmi hiss olunur.

Cahidin əlilliyi onu yalnız fiziki olaraq məhdudlaşdırmır, eyni zamanda onun daxili dünyasında da bir çox narahatlıq və psixoloji sıxıntılar yaradır. O, bəzən anasına özünü daha çox zəif və köməkəz hiss etdiyini bildirir. Bu, onun tənhalıq hissini və nə qədər çox tək olduğunu göstəricisidir. Lakin eyni zamanda, Cahidin gücünü və mübarizəsini göstərən də məhz bu səhnədə, onun həyatla mübarizə

“Cəhənnəmlər arasında” - bir layihənin izi ilə

etmək üçün göstərdiyi əzmdir.

Telefon danışığının dərin emosional yükü, Cahidin həyatda qalma üçün verdiyi mübarizəni və öz daxili gücünü tapmaq əzmini tam şəkildə əks etdirir. O, tək əlilliklə deyil, həm də bu həyat mübarizəsinin öz daxili qəpəli dünyasında gəzdirdiyi ağır düşüncələrlə qarşı-qarşıya. Amma buna baxmayaraq, hər an yaşamağı həyat çətinliklərinə qarşı mübarizəni davam etdirməkdə qərarlıdır. Bu, onun tərəfindən həyatına qarşı nə qədər mübarizə və əzmkar bir yanaşma nümayiş etdirdiyinin göstəricisi olaraq daha maraqla qarşılanmaqdadır. Bununla da müəllif Vaqif Əmiraslanın təqdim etdiyi bu dərin emosional portret, oxucunu Cahidin həyatındakı güclü daxili mübarizəyə və onun əzminə şahid edir. Bu səhnə ilə müəllif yalnız bir insanın fiziki məhdudiyyətlərini deyil, həm də insan ruhunun möhkəmliyini və həyatda qalma uğrunda göstərilən əzmi dərinlən təhlil etmiş olur.

Sonrakı davamlı hadisələrin cərəyan etdiyi səhnələrdə Cahidin bibisi oğlu olan Dövrənin köməyindən yararlanmaqla mübarizə əzmini artırması, bir çox aspektlərdən əhəmiyyətlidir. Bu cür münasibətlər və kömək, bir insanın daxili gücünü, məqsədinə çatmaq üçün motivasiyasını artıran mühüm amillərdən biri hesab edilə bilər. Müəllif Vaqif Əmiraslan həmçinin burada bir neçə aspektdən yanaşmaqla ailə dəstəyi və inkişaf, köməyin psixoloji təsiri, güvən və inanc, bərabər mübarizə, əzmkarlığın təsiri, ətraf mühit və sosial

dəstək kimi motivasiyaların insan həyatının formalaşması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini önə çıxara bilmişdir.

Müəllif yanaşmasına görə ailə üzvləri arasında qarşılıqlı dəstək, insanın ruh halını yaxşılaşdırmaq və onun öz gücünə inanmasını təmin etmək üçün vacibdir. Belə bir dəstək, yalnız fiziki deyil, həm də emosional və psixoloji cəhətdən ona kömək edir. Hadisələrin cərəyanında məhz Dövrənin köməyindən yararlanmaq, ona yalnız konkret tapşırıqlarda və ya çətin vəziyyətlərdə kömək etməkdən ibarət deyil, həm də mübarizə aparmaq üçün daha çox həvəs verir. Bu, onun psixologiyasını gücləndirir və ona öz məqsədinə çatmaq üçün daha çox əzmkarlıq və səbirlik aşılayır. Hadisələrin gedişatı məhz birinin yanında olmaqla insanın motivasiyasını və mübarizə əzmini artırır vacib amil olaraq təqdim edilməsində maraqla qarşılanır. Həmçinin bununla da müəllif ailənin və yaxınların dəstəyi, insanın öz gücünə və bacarığına inamının artırılması istiqamətində mühüm əhəmiyyət daşıdığını diqqətə çəkir. Dövrənin bibisi oğlu Cahidə fiziki kömək, ona həmçinin öz potensialını tam olaraq dərk etməyə imkan yaradır. Güvənli bir mühitdə insan öz məqsədini reallaşdırmağa daha həvəslə olur və qarşısına çıxan maneələri aşmaq üçün daha böyük əzmə çalışır. Dövrənin yanında olması, ona yalnız çətin anlarda deyil, hər zaman güvən verərək motivasiya qaynağı kimi də təqdim edilə bilər. Müəllif həm də bununla bir daha qeyd etmək istəyir ki, birgə mübarizə, həm fiziki, həm də mənəvi olaraq insanları daha dayanıqlı edir. Bu cür münasibətlər, bir in-

sanın daha yüksək səviyyəyə çıxmasına və həyatın gətirdiyi çətinliklərlə mübarizə aparmasına yaxından kömək etmiş olur. Həmçinin bu kimi yanaşma bir daha yalnız fiziki mübarizə sahələrində deyil, həm də gündəlik həyatın çətinliklərində özünü göstərmiş olur. Bu baxımdan hadisələrin cərəyanı bir daha uzunmüddətli dözümlülük və əzmkarlığın ətraf mühit və sosial dəstək baxımından nə qədər əhəmiyyətli olduğunu ön planda göstərməyə müvəffəq ola bilər.

Qısa metrajlı film ssenarisində müəllif tərəfindən təqdim olunan Dövrə obrazı əslində mənfi bir xarakter olaraq təqdim edilir, çünki o, ətrafındakı insanları manipulyasiya edir və onlardan istifadə edir. Bu obraz, Cahidə qarşı mənfi davranışları ilə daha çox diqqəti çəkir. Dövrənin məqsədi, öz maraqlarını təmin etməkdir və bunun üçün o, Cahidin əlil arabasında fiziki məhdudiyyətli olmasından məhərrətlə istifadə edir. Cahidə bir fərd olaraq yanaşma, onun istismar edilməsinə yönəldilən münasibətlər cərəyan edən hadisə-

lər boyunca inkişaf etməklə daha dərin köklərdə göstərilməkdədir.

Maraqla qarşılanan səhnələrdən biri də təqdim olunan Park səhnəsidir. Belə ki, müəllif şəhərin alatoranlıqının yenidən açılan xoş havasını quşların səsləri eşidilən park mənzərəsi fonunda Cahid və Dövrənin gəlişi ilə təsvir edir. Burada yaxınlıqdakı oturmaqçılardan birində əyləşən gəncə məhdudiyyətli qız olan Nigarın gitara çalıb həzin musiqi ifa etməsi təqdim olunur. Müəllif bir daha fiziki məhdudiyyətli insanların xüsusi bir istedadla malik olaraq inkişaf etmələrini ön plana çəkməklə onların həyat tərzlərinin cəmiyyət içərisində formalaşmasının mühüm maraqlı cəhətlərini göstərməyə çalışır. Bununla da bu qəbildən olan insanların cəmiyyətə inteqrasiyasını, onların potensialının tanınmasını və mövcud imkanlardan daha yaxşı istifadə etmələrini vurğulamaq məqsədi əsas olaraq təqdim edilir. Həmçinin müəllif bu kimi yanaşma formasında fiziki məhdudiyyətli insanların yalnız məhdudiyyətləri ilə deyil, eyni zamanda xüsusi istedadları, bacarıqları və onların həyatda qarşılaşa biləcəkləri çətinliklərlə göstərdikləri mübarizə ilə də önə çıxması, cəmiyyətdə inkişaf etmə baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulamaqla mübarizə əzminin nə qədər yüksək olduğunu bir daha göstərmiş olur. Bununla da müəllif Vaqif Əmiraslan “Cəhənnəmlər arasında” çırpınan fiziki məhdudiyyətli insanların bəzən cəmiyyətin müəyyən stereotiplərinə görə, yalnız məhdudiyyətləri ilə xarakterizə edilməsini tənqid hədəfinə almaqla onların xüsusi bir istedadla malik olduğunu önə çəkərək, yalnız fiziki məhdudiyyətlərinə görə deyil, həm də bacarıqlarına, qabiliyyətlərinə diqqət cəlb etməklə yaradıcı, intellektual və ya digər sahələrdəki potensiallarının məhdudlaşdırılmamasını göstərməyə müvəffəq ola bilmişdir. Həmçinin qeyd etməli-

yəm ki, qələmə alınan qısametrajlı film üçün nəzərdə tutulan bu ssenaridə müəllif fiziki məhdudiyyətli insanların xüsusi istedadlarının inkişaf etdirilməsi həm də cəmiyyətə müsbət təsir göstərməsi baxımından onlara daha çox imkanlar və təhsil resursları təqdim etməklə cəmiyyətin daha inklüziv (fərdin özünü sağlam mühitdə tapması və potensialının cəmiyyət tərəfindən tanınması və cəmiyyətdə sosial əlaqələrin qurulması) və empatik (başqalarının göstərdiyi davranışları qiymətləndirərək hadisələrə onların baxış bucağından baxa bilmək qabiliyyəti) olmasına köməklik edir.

Nəticə etibarilə iki gün davam edən “Region gənclərinin kinematografiya akademiyası” adlı bir layihənin həyata keçirildiyi bir məqamda “Cəhənnəmlər arasında” qısametrajlı film ssenarisinin maraqla qarşılanaraq yeni gənc kadr potensialının inkişafı üçün uğurlu olacağına əminəm.

Anar Ərtoğrul Burcliyev
Teatrşünas-tənqidçi

Esse

Baharın qış yuxusu

(Mir Cəlalın "Bir gəncin manifesti" romanını oxuyarkən)

Allahverdi Eminov

Bahar qar yorğanında üşüyür mü?!

(Mir Cəlalın "Bir gəncin manifesti" romanını oxuyarkən) "Bir gəncin manifesti" romanı haqqında düşüncələrim: Hər halda gecik-sək də... Biz hələ də bir suala cavab tapmaqda ya çətinlik çəkirik, ya da bu barədə analitik düşünmək is-təmirik: "Bədii ədəbiyyat" anlayışı orta məktəb şagirdlərinə hansı istiqamətdə və hansı yazıçıların yaradıcılığı öyrənilməlidir? Formal baxımından məsələ bəli-dir, tədris planlarında və proqramlarında nəzərdə tutulmuşdur. Və nəhayət, Mir Cəlal irsi yeni nəsle öyrədilir.

Mərhum yazığımız Mir Cəlal xüsusilə gənc nəslin ən sevimli sə-nətkarıdır və şagird illərindən ya-dımda "Bir gəncin manifesti" təsa-düfən qalmamışdır. Mir Cəlal gör-kəmli, bəlkə də yeganə məhsuldar və orijinal hekayələr qələmə alan müəllif idi.

"Bir gəncin manifesti" əsəri (roman janrının tələblərinə cavab verir) nə üçün tədris edilmir? - Sualına bəlkə də birmənalı cavab vermək çətinidir. Bəziləri mara-ğın-da əsas da onu tuturlar ki, Azər-baycanda Sovet hakimiyyətinin qurulması uğrunda inqilabi hərə-kat, yeni inqilab əhval - ruhiyyəli bədii əsərdir və tipik nümunəsi Mərdan obrazıdır.

Mən bir keçid kimi Bahar obra-zı haqqında danışmaq istəyirəm; çünki bu ye-niyetmə uşaqlarımızın tipik surətidir və keçmişin kövrək, ağırlı tarixçesini özündə yaşadır. Məktəblilər Baharın yaşadığı mü-hiti, onu anası Sonanı və qardaşı Mərdanı - bu üçlüyün psixologiya-sını mənimsəyirlər, daha doğrusu, ədəbiyyat müəllimi bu obrazları "a-çırsa" mənimsədirsə - dərsləyə hansı "qonaq" çağırılmalıdır? Bu günün ədəbiyyat dərsləkləri ümumi halda belə bir "qəfəs"də nəfəs alır-lar. Və qəribədir ki, bu sahənin rəsmiləri özlerini müdafiə üçün is-tehkam quraşıdırırlar.

Şagirdlər ədəbiyyatın tədrisindən "nəyi" "necə" yaddaşlarında qoruyurlar? Proqram və dərslək müəllifləri bu suallara cavabı tap-mağa tam borcludur. Ona görə ki, yeniyetməliyin və gəncliyin psixolo-giyası bu məsələdə ısrarlıdır. Şagirdə ədəbi zövq müqabilində yanaşılmalıdır. Konkret Bahar və Sona obrazlarına qayıdardım. Mir Cəlal Bahar surətini yüksək və ta-rixi kontekstdə məhərrətlə bir sıra məziy-yətlərlə yaratmışdır.

Bahar kimdir? Və hansı mühit-də kövrək qəlbində hansı arzuları ilə yaşayır?

Bahar kimsəsiz, atasız və yal-nız qardaşı Mərdan, anası Sonaya güvənən bir uşaqdır, məğrurdur.

" - Düş sənə deyirəm!
- Korsan?
- Sənin tutundur?
- Düş deyirəm, düş o budaq-dan.
- Ehsan ağacıdır".

Bəli, bu dialoqda Bahar çəkin-mir - baxmayaraq quzu otaran-dır... Mehriban-dır, kövrək ürəkli-dir. Bunu Baharı Ceyrana münasi-

bətində duyuruq. Ceyrana pıçıl-dayır: "Mən öldürməyə aparmı-ram, bəsləyəcəyəm, ələ öyrədəcə-yəm, böyüdəcə-yəm, "quzu kimi saxlayacağam". Sona xala Ceyra-nı risqlə, ustalıqla qaçırrır. Bunu ki-şi etməzd, lakin azəri - türk qadını çəkinmir. Dilsiz, amma duyğulu ceyranı me-şəyə buraxır, əvəzin-də simasız insanlara və xaricilərə sanki parodiya bağışlayır:

"Mister şoferə baxır.
- Ceyran gərək mələsin, axı?
- Bu, mələyən deyil!
Şofer özünü saxlaya bilmədi:
- Cənab, - dedi. Bu, qoduqdur!
- Necə yəni?
- Cənab, bu, eşşək balasıdır".

- 0 -

Xalça məsələsinə qayıdaq. Burada yazıçı yüksək vətənpərvərlik hissinə bürünür. Yalnız "Yusif - Züleyxa"nın dəyər - dəyməzinə satmaq barədə dü-şü-nən ananı bir kimsənin təəssüfə ayıdır və bu səs çağırışı idi, müsəl-man psixolo-giyasına xəbərdarlıq idi: "Verin, verin aparsın, fahişələ-rə fərş eləsin! Qoy onu toxuyanlar quru yerdə qalsın! Ay bədbəxt, qa-fil müsəlman!" Yazıçının mənsub ol-duğu xalqının iç dünyasına bə-lədliyi, ürekdən acımasından do-ğan uzaqqgörənliyi ən ulu Milli ne-mətlərimizi, sənədlərimizi, soydaş-larımızın müxtəlif yollarla xarici öl-kələrə aparıb satmasıdır. Bunların qiymətini hələ o vaxt cavan fəhlə anlamışdı, bu günün bəzi məmur-ları da o şəraitə yaratmışlar: Sərvətlərimizin talan olmasına, yad əl-lərə keçməsinə! O zaman kəndçi Sona xala bunun nə demək oldu-ğunu başa dü-şürdü: "Nədən doğ-xalçanı bükür. Bu epizodda maraqlı detalla qarşılaşırıq: "Xalçanın

ran bizə yaraşmadı, nədən öz əllə-rimlə toxuduğum xalça mənə ya-raşmadı? Kimdir bunlar!?Bu kəllə-paça kimi ütölmüşlər, qızılı törən-miş çapqınlar kimdir? Haradan ba-sa-basa çapovula gəliblər, nə üçün? Nə üçün?"

Yunan filosofu Heraklit yazırdı ki: "Xalq qanun yolunda öz evinin divarı üçün vuruşduğu kimi vuruş-malıdır". Bu fikrin səmimiyyəti arxa-sında Mir Cəlal daha ciddi məsələ-ləri qoyur: "Xalçanı satıb kəndə qayıdacaq hampaların birindən iki pud un alacaqdır. Qalan pulu gö-türüb oğlunun dalısınca gedəcək, onun buraxılma-sı, kəndə qayıt-maq üçün hökumət adamlarına rüşvət verəcəkdir".

Xalça məsələsinə qayıdaq: Yazıçı yüksək vətənpərvərlik hissi-ni bürünür. Yalnız "Yusif - Zü-leyx"nın dəyər - dəyməzinə sat-maq barədə düşüncən ananı bir kimsənin təəssüfə ayıdır. Bu səs çağırışı idi, müsəlman psixologiya-sına xəbərdarlıq...

Gənc nəsil bilməlidir ki, azər-baycanlı qadınlarımızda müsbət keyfiyyətlərin əhatə olunduğu mü-hitin zənginliyi, ictimai münasibət-lərin psixologiyası aşılmalı-dır. Lakin Sona xala timsalında, gen tərbiyəsi almış qadınlarımız da yox deyildir, Mir Cəlal onun obrazını məhərrətlə yaratmışdır. Tacir xal-çaya yüksək qızıl pul tək-lif edir, təkildən qalmır, hətta yalana əl atır: "İngilis almır, ay bacı, görür-sən ki, mən alıram, "öz müsəlman qardaşın" deyirsə, Sona xalada ta-cirlərə məxsus aldat-ma, pul həris-liyi, yeri gələndə "Vətən məfhumu-na laqeydlik xarakterini duymaq fəhmi güclüdür, "satmaram" deyib, xalçanı bükür. Bu epizodda maraqlı detalla qarşılaşırıq: "Xalçanın

küleyi soyuq və kəsərli silah kimi ingilisin boz sifətinə dəydi. Mister vahiməyə düşmüş kimi geri, geri çəkildi. Alt çənəsini laxlatdı... Nə-hayət, tacirin tərcüməsində "hara getse, onu mən alacağam" sözlərindən sonra Sona xala daha da qəzəblənir, vətənpərvərlik hissi co-şur, "itə ataram, yada sat-maram" qəzəbiylə cavablandırır.

Mir Cəlalın səvərək yaratdığı Bahar obrazı, onun taleyi hər bir oxucunu ya-şından asılı olmadan düşündürür, soyuq rüzgarın çaldı-ğı qılıncın ağrıları vücu-dunda yaşadır: "Bahar başını qaldırıb gö-yə baxdı, tamam qaranlıq qovuş-duğunu, qış gecəsinin bir qorxu ki-mi hər yanı, işıq gələn hər yeri basdığını görəndə vü-cuduna ilan kimi soyuq və müdhiş bir vahimə yeridi, üreyi bala quş kimi döyün-dü, başı gicəlləndi. Addımlarını at-dı, harayasa tələsmək istədi. Yeri-di, yeridi, qəssab-lıqdan uzaqlaşa bilmədi. İndi onun bütün damarları sancır, qulağı qəribə bir uğultu ilə tutulurdu... Addımını atdıqca daş hasar, ayaqlarını qara, iri iynələrlə dolu buz-lara yapışdırır, hərdən ayağında isti hiss edirdi, yəqin ki, axan qan olacaqdır".

Gənclərimiz üçün sətirləri oxu-maq, keçmişimizin qaranlıq üzlü adamlarını tanımaq və müstəqilli-yimizi gələcəkdə daha da inkişaf etdirmək istəyi ilə yaşamaq, oxu-maq, şəxsiyyət kimi formalaşdır-maq və sairə məgər qəbahətdirmi?

Bahar qar yorğanına bələni-r, gözüne isti evləri, qızarmış tən-dir-lər, alovlu bu-xarılar görünür və üreyindən keçir ki, kaş!... Amma qulaqcığından "onların yiyəsi var" etirazı keçir. Sahibsiz özüdür, bir-də boranlı külək. Bu iki "sahibsiz" arasındakı çarpışmada məğlub

özüdür. Ölüm ayağında anasını, qeyri - adi ürpədicə arzu-lar, xəyal-lar bürüyür. Və nə üçün bu tale xidmətinə düşər olduğuna inan-maq istəmir: "Deyəsən, bu yorğan deyil, bu ki sudur, mən suyun içi-n-dəyəm? Bəs mənə sıxıb kiçildən kimdir, hanı mənim ayaqlarım? Dizlərimə tikanmı batırırlar, mən bu çöldə nə gəzirəm?"

Bahar tələmək istəyir, amma qolu quru ağac kimi sallanmışdır. Qardaşına ünvanlanan məktubu yoxlamaq istəyir uşaq etibarilə. Bu da baş tutmur; əli yoxuy-du, gözü isə şüşə ilə örtülmüşdü. Belə an-larda yada ana varlığı düşür: "Ana, ay ana. Anacan!" çağırışları da əbəsdir. Çünki: "Günahsız bir məxluqun xəyalında canlanan bu səsi boğmaq üçün qış bütün şid-dətilə bağırırdı. Boran küçədə ac qurd kimi ulayır, soyuq qılınc kimi kəsir, şaxta bəla kimi durur, qar şiddətlə kəsirdi".

"Bir gəncin manifesti" romanı Mir Cəlalın yaradıcılığında, eləcə də nəsr-mizin ən kövrək və ləya-qətli əsəridir.

Mir Cəlal insanların özünün ti-pologiyasını təsvir etmiş və öz təəssüratlarından irəli gələrək so-sial - mənəvi problemləri ortaya qoymuşdur. Və belə bir məlum rassional formulanı əsas götür-müşdür. Fərdi taleləri rədd edən kosmik har-moniya yetərin-cə deyildir. Məhz fərdi talelər - obrazlar-da təcəssümə, estetik ümü-miləş-dirməyə cavab verir və təbiət təs-virini - peyzajın fantomluğunu də-qıqlaşdırır, fikir poetikasını açır. Sanki sənədlidir, qeyri - yönüm axtarmağa ehtiyac qalmır, yeni disharmoniyadan uzaqlaşır.

Mir Cəlalda rassionalıq düz-gün bədii biçimdə qoyulmuşdur. Peyzajın əl-vanlığı, romanın kom-pozisiya bitkinliyi, dialoqların mə-qamında səslənməsi və sai-rin müəllif təfsirində verilməsi fikrimizə haqq qazandırır.

Mən Mir Cəlalın "Bir gəncin manifesti"ni oxuyanda ötən əsrin 50-ci illərində elə Bahar yaşın-daydım. Ədəbiyyat müəllimimiz biz şagirdlərə tövsiyə elədi əsəri oxu-yaq. Həmin gün məktəbin kitabxa-nasından kitabı alıb oxudum. Xa-tırla-yıram: Qış gecəsiydi, fasiləsiz yağan qar torpağı örtmüşdü. Evdə dəmir soba yanırdı, bayırda isə soyuq külək vıyıldaırdı. Anam mənimçün yun corab toxuyurdu. Anam soruşdu: - Oğlum nə oxu-yursan? Deyəsən kitabı qurtardın?

Ana. - Səsim titrədi. - Hıçqır-dım. - Bahar qapıları döyür, bir kimse onu iç-ri buraxmır, ana!

- Yazıq balam! Anam mənə yaxınlaşdı, bağrına sıxdı. - Çağır Baharı, içəri dəvət elə, qar altında qalmasın he, səslə Baharı.

Külək sakitləşməmişdi, mən anamın ağıuşuna sığındım və yu-xuya getdim...

Qardaş xalqlar ədəbiyyatı

Şairə Lətifət ƏMİROVA
Özbəkistan Respublikası

DƏLİ

Aşiq mənəmg Eşqlə doğuldum
Qəlbim alov... Bədən eləngə.
Mən özümü sevgiyə gömdüm,
Bürüməyin indi kəfəne.

Məşuq mənəmg Hər dəfə sərhoş,
Onun adın şərəbtək içdi.
Baxışına sığındım hər dəfə,
Ayağına yığıldımg Öpdüm

Derviş mənəmg Məkansız... Yersiz...
Ürək tikdim! Ona gizləndim.
Biri satdı məni bəlkə də,
Qəlbədən çıxdımg Sevdim, qırıldım.

Məğlub mənəmg Və qalib mənəmg
Çox qazandım, çoxca uduzdum.
Bisatımda - üreyim idig
Mən onu da sənə tutdurdum!

UNUTAMAZSAN

İllər keçəcəkdir, keçir mövsümlər,
Taqdir deyəməzsən, yox,
qəbul etəməzsən.
Əlindən də gəlməz, ürək ağrıyır,
Məni unutmazsan, unutamazsan.

Qucaqlarsan dizini,
kirpik tərpedəməzsən,
Göyə baxarsan,
heç öyrəşə bilməzsən,
Gözündən yaş süzər,
xəyal dizginsiz,

Məni unutmazsan, unutamazsan.

Keçmiş düşündür, məni axtarırsan,
Xəyal ağacını yıxa bilməzsən,
Təəssüf, qayıdamazsan,
qayıda bilməzsən,
Məni unutmazsan, unutamazsan!

Yuxuların dalaşır adım çağıraraq,
Günlərin səhv düşür izimdən gələrək,
Bağışla, qəlbini geri verəmədim,
Məni unutmazsan, unutamazsan!

Özbək dilindən tərcümə etdi:
Rəhmət Babacan

* * *

Rəhmət BABACAN
Özbəkistan Respublikası
Şair, tərcüməçi, "İstirab fısıltısı"
və "Üzbə-üz" adlı şeir
kitablarının müəllifi

RUHUM AĞRILARDAN QIVRILIR YENƏ

Ruhum ağrılardan qıvrılır yenə,
Vücudun soyuyub sönməyi vardır.
Bu suçsuz üreyim sızlayır yenə,
Yenə yarın məndən dönməyi vardır.

Sənə gəlməkdəyəm könlümdə umud,
Gecəni, gündüzü düşünüb yordum:
Ya sözün kölgəli bəyaz bir bulud,
Ya qara gözlərin əzabın yurdu.

Sonra Allah dedim, bax, mən allahsız,
Köksümdə daşlaşdı bir qərar: - İlğım!
Hamı günahkardı, hamı günahsız,
Əzab dalımızca düşüb, yazığıq.

Bilirəm, yanında xətrim əzizdir,
Bu canın o cana enməyi vardır.
Asi üreyimdə gözlənti izi,
Yenə yarın mənə dönməyi vardır.

MƏN SƏNƏ MƏKTUBLAR YAZDIM

Mən sənə məktublar yazdım hər axşam,
Sözlər sehlədi dörd bir yanını.
Ehtimal, üzünə sürtdün məktubu,
Ehtimal, dişlədin bal dodağını.

Bu dəmdə diksinib birləşdi ruhlar,
Həsretlər bərabər qol-qola girdi.
Mən səni aradım dünyabadünya,
Sən də yol-yol gəldin mənim yanıma.

Qarşında qəlbini açıb tökər kim
Hər bəhər, sözbəsöz,
məktubbaaməktub?
Bilmirəm, əzabımı, sevincimi bizə,
Eşq hansı məktubu sayacaq məqbul.
Ağlım vücudumda yanar, titrəyər,
Bu təsadüf vüsəl xəyala döner.
İndi hər nəfəsdə səslərim canım,
Gəlsənə, gəlsənə, gəlsənə mənə.

Dar hücrəm doludur dilsiz kağızla,
İnlədi qələmdən ayrı əllərim.
Özünü şüşəyə çırpdı dünyanın
Qanadlı, qanadsız kəbutərləri.

Bağışla! Nə yazım, dilimdə söz yox,
Təəssüf, görmədin qəlbimdəkini.
Hansı asimana, yavrum, sevincə,
Sənsiz gözlərimlə baxım mən indi?

Qələmi sındırdım, iş oldu tamam.
Bir sirri anladım, köhnədir, dinlə:
"Baxışından köçər baxışlarına
Könlümdə yazılan ən gözəl namə...".
Mən sənə məktublar yazdım hər axşam...

Azərbaycan dilinə tərcümə etdi:
Səlim Babullaoglu

Təbiətin möcüzəsi - “Yanar bulaq”

Astaranın Ərçivan kəndində təbiətin bəxş etdiyi gözəlliklər çoxdur. Bu əsrarəngiz məkanda ilk baxışdan vurulduğun və insanı ovsunlayan sehlər vardır. Eləcə də kəndin cənubunda, Bakı-Astara magistral yolundan azca aralı bir bulaq çağlayır. Bulağın sehri ondadır ki, suyu məşəl kimi daim alışır yanır.

Bəzən axan kükürlü suyun hündürlüyü 5-6 metrə çatır. Amma alovu yandırmır, su yanan zaman ondan içiləndə insan orqanizmə heç bir ziyanı deyir. Həmçinin, Astaranın turizm marşrutuna daxil edilən "Yanar bulaq" indi dünyanın bir çox yerində yaxşı tanınır.

Əvvəla onu bildirim ki, bulağın suyunda olan unikal xüsusiyyətlər iyirminci əsrin 70-ci illərdə aşkarlanıb. Belə ki, o zaman yeraltı bulaqların mənşəyi və səviyyəsi ilə maraqlanan geoloqlar qrupu Azərbaycana gəlirlər. Onlar Astaranın Ərçivan ərazisinə daxil olan yerlərdə bir-neçə bulaq müəyyən edirlər. Birinin yanında çox dərin bir quyuyu qazırlar. Buradan çıxan suyun qızmar gü-nəş şüalarının altında alov saçdığını görürlər. Və yerli əhali təbiətin bu möcüzəsinə "Yanar bulaq" adını verir.

Alimlərin araşdırması göstərir ki, burada qeyri adi bir səbəb yoxdur. Onların dediyinə görə, bulaqda kükürlü su ilə bərabər metan qazı da çıxır. Nəticədə alov suya yaxınlaşanda ondan ayrılan qaz məşəl kimi alovlanır.

"Yanar bulaq" suyu həm də, bəzi xəstəliklərə qarşı böyük müalicəvi əhəmiyyətə malikdir. Laboratoriya müayinələri zamanı məlum olub ki, tərkibində olan minerallar mədə-bağırsağ üçün olduqca xeyirlidir. İndi müxtəlif yerlərdən mədə-bağırsağında problemi olan xəstələr buraya gəlir, yanar sudan istifadə etməklə şəfa tapa bilirlər. Həkimlər məhz xəstələrinə bu üsulun səmərəli olmasını deyirlər. İkinci tərəfdən kükürlü su üzədən olan səpkiləri də aradan qaldıra bilər.

Ərçivanlılar, bulağa yaxın olanlar çay demləmək üçün suyu bir qayda olaraq burdan götürürlər.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

ALLAHA İNAM

Dövrən belə gəlib, deyim biləsən,
Gərəkir pul yığıb, cibi güdəsən,
Əyilib, büzüldü, üzə güləsən,
Düz olmaq çətindir, çətindir yaman,
Haqq sözü deyəndə, tək qalır insan.

Zəmanə necə ki, fırlanır belə,
Ölüb-dirilərsən gündə min kərə,
Nəbədə doğru söz dilinə gələ,
Üstünə tökülər şər-böhtan o an,
Haqq sözü deyəndə tək qalır insan.

Hər yoldan keçənə deyilməz sirdaş,
Ucalan adama çox olar yoldaş,
Çalış bu həyatda yığılma qardaş,
Bir nəfər tapılmaz əlindən tutan,
Haqq sözü deyəndə, tək qalır insan.

Şeytan aramızda yaşayır deyə,
Gözləmə ədalət gələcək yerə,
Gəl yerə güvənmə, üz tut göylərə,
Allaha tapın sən, Allaha inan,
Haqq sözü deyəndə tək qalır insan.

Şamil AZİZ
Çeboksarı, 11.10.2023